

บทที่ 4

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกจากกลุ่มประชากรจำนวน 2 กลุ่ม กลุ่มแรกได้แก่คนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการและประกอบอาชีพแล้ว จำนวน 16 คน เป็นคนพิการที่ใช้รถเข็น (วีลแชร์) จำนวน 7 คน และคนพิการที่ไม่ใช้รถเข็น จำนวน 9 คน ส่วนกลุ่มที่ 2 ได้แก่สถานประกอบการหรือนายจ้างที่จ้างงานคนพิการ ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์จากมูลนิธิฯ จำนวน 3 คน เป็นสถานประกอบการหรือนายจ้างที่มีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป จำนวน 1 คน สถานประกอบการหรือนายจ้างที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 200 คน จำนวน 1 คน และสถานประกอบการหรือนายจ้างดีเด่นด้านการจ้างงานคนพิการอีก 1 คน ผลการศึกษาได้นำเสนอเป็น 5 ส่วน โดยแต่ละส่วนแยกตามลักษณะของข้อมูลพร้อมการอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากรส่วนบุคคล

- 1.1 กลุ่มคนพิการ
- 1.2 กลุ่มผู้ประกอบการหรือนายจ้าง

ส่วนที่ 2 ลักษณะงานอาชีพและรายได้

- 2.1 ลักษณะงาน
- 2.2 ลักษณะอาชีพ
- 2.3 ลักษณะรายได้

ส่วนที่ 3 ปัจจัยครอบครัวที่มีส่วนสนับสนุนการทำงาน

- 3.1 ความรักใคร่ปรองดองและการเคารพให้เกียรติ
- 3.2 การมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเงินและการช่วยเหลือกิจการครอบครัว
- 3.3 ความสุขเมื่ออยู่บ้าน

ส่วนที่ 4 ความมั่นคงในอาชีพและรายได้

- 4.1 ทรัพย์สินและเงินออม
- 4.2 ปริมาณหนี้สิน ภาระในการส่งหนี้
- 4.3 ความพึงพอใจในการทำงาน

4.4 ความมั่นคงในการทำงาน

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยรอบครัวกับความพึงพอใจในอาชีพและรายได้

ส่วนที่ 6 การอภิปรายผลการศึกษา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มคนพิการ และกลุ่มสถานประกอบการหรือนายจ้างที่จ้างงานคนพิการ ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มคนพิการ

การนำเสนอข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 16 คน ซึ่งได้แก่คนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการและประกอบอาชีพแล้ว จาก การสัมภาษณ์เพื่อให้ทราบข้อมูลพื้นฐานอันได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ลักษณะความพิการและความรุนแรงของความพิการ ตลอดจนประสบการณ์การฝึกวิชาชีพด้านอื่นๆ ก่อนเข้ารับการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ ผลการศึกษาที่ได้ มีดังต่อไปนี้ (ตารางที่ 4.1)

ตารางที่ 4.1
ข้อมูลทั่วไปของคนพิการ

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน) N = 16
1. เพศ	
- ชาย	9
- หญิง	7
2. อายุ	
- 20-29 ปี	12
- 30-39 ปี	4
3. ระดับการศึกษา	
- ประถมศึกษา	2
- มัธยมศึกษาตอนต้น	6
- มัธยมศึกษาตอนปลาย	7
- ปริญญาตรี	1
4. สถานภาพ	
- โสด	13
- สมรส	3
5. ระยะเวลาที่พบความพิการ	
- พิการภายหลัง	15
- พิการแต่กำเนิด	1
6. สาเหตุของความพิการ	
- อุบัติเหตุ	10
- โรคโปลิโอและโรคทางกรรมพันธุ์	5
- การรักษาโรค	1

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ

คนพิการ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์จากมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ และประกอบอาชีพแล้ว มีจำนวน 16 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเพศชายซึ่งมีจำนวน 9 คน รองลงมาเป็นเพศหญิงจำนวน 7 คน

อายุ

คนพิการ มีอายุระหว่าง 20-33 ปี แบ่งได้เป็น 2 ช่วง คือช่วงอายุระหว่าง 20-29 ปี มีจำนวนมากที่สุด 12 คน ช่วงอายุระหว่าง 30-33 ปี มีจำนวน 4 คน อายุสูงสุดคือ 33 ปี และอายุต่ำสุดคือ 20 ปี

ระดับการศึกษา

คนพิการเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับมัธยมศึกษา โดยแยกเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจำนวน 7 คน รองลงมาเป็นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 คน ระดับประถมศึกษาจำนวน 2 คน และมีเพียง 1 คนที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี

สถานภาพการสมรส

ส่วนใหญ่จำนวน 13 คน เป็นโสด มีเพียง 3 คนเท่านั้นที่สมรสแล้ว

ลักษณะความพิการ สาเหตุและความรุนแรงของความพิการ

ส่วนใหญ่คนพิการ จำนวน 15 คน เป็นผู้ที่มีความพิการภายหลัง มีเพียง 1 คนเท่านั้นที่พิการแต่กำเนิด ส่วนสาเหตุของความพิการพบว่าส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุมีจำนวนมากที่สุดคือ 10 คน เป็นอุบัติเหตุจากรถยนต์มากที่สุด 8 คน ที่เหลือ 2 คน เป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในวัยเด็ก สาเหตุนองลงมาคือพิการจากโรคโปลิโอ จำนวน 3 คน พิการด้วยโรคทางกรรมพันธุ์ 1 คน และพิการจากการรักษา 1 คน

ประสบการณ์การฝึกวิชาชีพอื่นๆ

ส่วนใหญ่คนพิการ จำนวน 11 คน ไม่เคยมีประสบการณ์การฝึกวิชาชีพอื่นใดมาก่อน มีเพียง 5 คนเท่านั้นที่เคยฝึกวิชาชีพ ในจำนวนนี้จำนวน 4 คน ผ่านการฝึกวิชาชีพด้านคอมพิวเตอร์มาก่อน มีเพียง 1 คนเคยฝึกการทำภาพประดับพลอย ส่วนสาเหตุที่กลุ่มคนพิการส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการฝึกวิชาชีพ จากการศึกษพบว่าคนพิการกลุ่มนี้ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการฝึกวิชาชีพใดๆ มาก่อน และสาเหตุที่ทราบข่าวการรับสมัครเรียนคอมพิวเตอร์จากมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ ก็เพราะส่วนใหญ่จำนวน 7 คนได้รับข่าวสารจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิดที่เคยเข้ารับ

การอบรมบอกกันต่อๆ มา และบางส่วน (จำนวน 4 คน) ทราบข่าวจากประชาสงเคราะห์จังหวัด หรือโรงพยาบาลที่ตนเองเคยเข้ารับการรักษา

เหตุผลที่เข้ารับการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์จากมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ

ส่วนใหญ่ (จำนวน 10 คน) คนพิการให้เหตุผลว่าการมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ ช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้น รองลงมา (จำนวน 5 คน) ต้องการเปลี่ยนสายอาชีพการทำงาน และมีเพียง 1 รายที่ผู้ปกครองแนะนำให้มาเรียน การที่คนพิการส่วนใหญ่ตัดสินใจเข้ารับการอบรม คอมพิวเตอร์สะท้อนให้เห็นว่าคนพิการเข้าใจความต้องการของตลาดแรงงาน และประเมิน ศักยภาพของตนเองได้เป็นอย่างดีว่าด้วยข้อจำกัดทางด้านกายภาพของคนพิการนั้น จำเป็นอย่าง ยิ่งที่ต้องหางานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย ดังที่คนพิการส่วนหนึ่งกล่าวว่า

“เพราะสภาพร่างกายด้วย งานคอมฯ มันกว้าง ปัจจุบันต้องใช้คอมฯ มีบทบาทใน ชีวิตประจำวันมาก”

“อยากสร้างโอกาสให้กับตัวเอง เป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้น”

ความคิดเห็นต่อหลักสูตรคอมพิวเตอร์กับการประกอบอาชีพของคนพิการ

กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ทำให้มีโอกาสได้งานทำมากขึ้น เหตุผลเพราะนายจ้างส่วนใหญ่จะจ้างงานคนพิการ โดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ทางด้านคอมพิวเตอร์เป็นสำคัญ นอกจากนี้คนพิการยังเห็นว่าการมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ ช่วยให้การทำงานง่ายขึ้น เพราะสำนักงานส่วนใหญ่ล้วนมีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ในการทำงาน การใช้คอมพิวเตอร์เป็น จะทำให้เรียนรู้งานได้รวดเร็วขึ้น สามารถปรับตัวเข้ากับการทำงาน ได้ดีขึ้น ดังคำบอกเล่าของคนพิการ ที่ว่า

“เวลาไปสมัครงานเขาต้องถามว่ามีความสามารถพิเศษอะไร ถ้าเป็นคอมฯ เขาก็ โอ.เค. ลองมาทดสอบ เราทำงานหนักไม่ได้ต้องนั่งอยู่กับโต๊ะ”

“น่าจะเกือบ 100% เลย เพราะว่ามันเป็นพื้นฐานที่เราจะสามารถไปทำงานตรงกับสาย งาน แค่เราปรับนิดหน่อยเพราะพื้นฐานดี”

สำหรับกลุ่มนายจ้างที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกันว่าความรู้ ทางด้านคอมพิวเตอร์นั้นเหมาะสมกับการประกอบอาชีพของคนพิการ เพราะสามารถนั่งประจำอยู่ กับที่ ซึ่งไม่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนไหวร่างกาย นอกจากนี้นายจ้างยังเห็นว่าคนพิการสามารถ ประกอบอาชีพได้หลายอย่างขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพร่างกายและความรู้ความสามารถ ของคนพิการมากกว่า

“มองว่าพิการลักษณะไหน มือหรือสายตา ผมมองว่าสบายมาก ถ้าเหมาะสมกับสภาพร่างกาย ใจกับสมอง เขาไม่ท้อ..อยู่แค่นี้”

“เหมาะสมมาก ทำคอมฯ ไม่ต้องลุกขึ้นเดิน ใช้สมองมากกว่า ได้ในจุดของความรู้สำคัญกว่าเยอะ”

“ค่อนข้างเหมาะสม การเดินเหินไม่สะดวก งานคอมฯ มีส่วนสำคัญหลากหลายถ้าเด็กเรียนรู้ได้ลึกและพัฒนาตนเอง ก็จะเป็นประโยชน์แก่องค์กรและตัวเด็กเอง”

นอกจากนี้คนพิการส่วนใหญ่ยังเห็นว่าความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์สามารถยึดเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมได้ ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มที่ศึกษาเกือบทั้งหมดเห็นว่าความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์นั้นสามารถยึดเป็นอาชีพได้เพราะปัจจุบันเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์สำนักงานที่มีความสำคัญและจำเป็นกับทุกหน่วยงาน เพียงแต่ผู้ใช้ต้องหมั่นศึกษาหาความรู้ พัฒนาตนเอง และเกาะติดความเคลื่อนไหวทางด้านข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพราะวิทยาการทางด้านไอทีนั้นมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ทุกคนยังเห็นว่าสามารถนำความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ไปประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เสริมได้หลายอย่าง เช่น เปิดร้านอินเทอร์เน็ต การตัดต่อหรือตกแต่งรูปภาพกราฟฟิก การรับทำและออกแบบนามบัตร เป็นต้น แต่สิ่งสำคัญต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างประกอบกัน เช่น ต้องมีเงินทุนและเวลาว่างที่เพียงพอ เพราะมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงทั้งทำเลที่จะเปิดร้านและอุปกรณ์ที่จำเป็น ดังนั้นในจำนวนของคนพิการที่ศึกษาจึงพบว่ามีคนพิการเพียง 2 คนเท่านั้นที่ใช้ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์เป็นอาชีพเสริม และรับทำอยู่ที่บ้าน โดยรับทำงานประเภท งานออกแบบลายผ้า และตกแต่งรูปภาพ

ในทัศนะของนายจ้างมีความเห็นเกี่ยวกับการใช้ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ไปประกอบอาชีพของคนพิการทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริม โดยนายจ้างส่วนใหญ่เห็นว่าทำได้แต่ต้องอาศัยปัจจัยสนับสนุนหลายประการ

“ทำธุรกิจของตนเองถ้าไม่มีทุนก็ลำบาก จะต้องลงมือปฏิบัติเองทุกอย่าง ด้วยสภาพร่างกายก็จะมีปัญหาพอสมควร”

จากผลการศึกษาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าคนพิการเกือบทั้งหมดเห็นว่าความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์นั้นเหมาะกับคนพิการเพราะเป็นการใช้สติปัญญา และความรู้ ความสามารถในการทำงานมากกว่าการใช้แรงงาน ซึ่งนอกจากความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์จะยึดเป็นอาชีพหลัก เพราะเป็นที่ต้องการของกลุ่มนายจ้างแล้ว คนพิการยังสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพเสริมอีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตามก็ติดกลุ่มนายจ้างยังเห็นว่าคนพิการสามารถประกอบอาชีพได้หลายวิชาชีพ

ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสภาพร่างกาย ความรู้ความสามารถ และความตั้งใจจริงของคนพิการ เป็นสำคัญ

1.2 ข้อมูลทั่วไปของนายจ้าง

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้สัมภาษณ์เจาะลึกจากนายจ้าง จำนวนทั้งสิ้น 3 คน ซึ่งเป็นผู้ประกอบการหรือนายจ้างที่จ้างงานคนพิการ โดยคัดเลือกจากขนาดของสถานประกอบการเป็นสำคัญ ได้แก่ สถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไปจำนวน 1 ราย สถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานน้อยกว่า 200 คน จำนวน 1 ราย และสถานประกอบการดีเด่นในด้านการจ้างงานคนพิการอีก 1 ราย สำหรับรายละเอียดของผู้ประกอบการหรือนายจ้าง สามารถแสดงได้ ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2
ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ข้อมูลทั่วไป	รายละเอียด
1. ประเภทกิจการ	- งานขายและงานบริการ
2. ระยะเวลาดำเนินการ	- ระหว่าง 20 – 40 ปี
3. จำนวนพนักงานไม่พิการ (พนักงานพิการ)	- 1,400 คน (7 คน) - 400 (3 คน) - 180 คน (2 คน)
4. เหตุผลที่รับคนพิการเข้าทำงาน	- ต้องการให้โอกาสคนพิการ - ช่วยเหลือสังคม - ปฏิบัติตาม พ.ร.บ.ฟื้นฟูฯ
5.สวัสดิการสำหรับคนพิการ	- ไม่แตกต่างจากคนปกติ

ข้อมูลทั่วไปของสถานประกอบการ

ลักษณะงานของสถานประกอบการและระยะเวลาดำเนินการ

สถานประกอบการส่วนใหญ่มีลักษณะงานคล้ายคลึงกันคืองานผลิตและการจัดจำหน่าย แต่แตกต่างกันในเรื่องของผลิตภัณฑ์ เช่น บรรจุภัณฑ์กระดาษ และเครื่องประดับ มีเพียง 1 รายที่มีลักษณะเป็นงานบริการคือรักษาโรคและศัลยกรรมความงาม สำหรับระยะเวลาดำเนินการ สถานประกอบการที่ดำเนินการมาเป็นระยะเวลานานที่สุด 40 ปี รองลงมา 2 รายดำเนินงานมาแล้วประมาณ 20 ปี

กลุ่มผู้ให้บริการ

กลุ่มผู้ให้บริการของสถานประกอบการ ส่วนใหญ่มีทั้งลูกค้าทั่วไปและตัวแทนจำหน่าย จำนวนพนักงานและจำนวนคนพิการที่รับเข้าทำงาน

สถานประกอบการ มีจำนวนพนักงานที่เป็นคนปกติและที่เป็นคนพิการ แตกต่างกันไป ตามขนาดของสถานประกอบการ โดยสัดส่วนของคนงานพิการมีความสัมพันธ์กับจำนวนของพนักงานที่มีร่างกายปกติ ดังนี้ สถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานมากที่สุด 1,400 กว่าคน สามารถรับคนพิการเข้าทำงานได้มากที่สุดคือ 7 คน รองลงมา มีพนักงานร่างกายปกติ 220 คน รับคนพิการเข้าทำงาน 3 คน และสถานประกอบการที่มีคนงานปกติ 180 คน รับคนพิการเข้าทำงาน 2 คน

เหตุผลที่รับคนพิการเข้าทำงาน

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ ให้เหตุผลในการรับคนพิการเข้าทำงานว่าต้องการให้โอกาสแก่คนพิการและเป็นการช่วยเหลือสังคม รวมทั้งต้องการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องของการจ้างงานคนพิการ แต่ทั้งนี้ ได้มีการพิจารณาถึงศักยภาพในการทำงานของคนพิการด้วย ซึ่งการให้สัมภาษณ์ของผู้ประกอบการ ดังนี้

“ทั้ง 2 ส่วน คือตอบสนองนโยบายของรัฐและปฏิบัติตามกฎหมาย และอีกส่วนหนึ่งคือ ต้องการช่วยเหลือสังคม”

“เราเห็นความสามารถของเขา ดูศักยภาพในการทำงานก็ โอ.เค. ได้ตามเป้าหมาย”

สวัสดิการสำหรับคนพิการ

สถานประกอบการทั้ง 3 ราย จัดสวัสดิการให้คนพิการเช่นเดียวกับคนปกติโดยเสมอภาค และเท่าเทียมกัน แต่จะมีสวัสดิการที่พิเศษกว่าคนปกติบ้าง โดยเฉพาะสถานที่ทำงานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับร่างกายของคนพิการ

โดยสรุปคนพิการจำนวน 16 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุประมาณ 20-29 ปี มากที่สุด เกือบทั้งหมดมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา มีเพียง 1 คน ที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ส่วนสถานภาพการสมรสนั้น ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด เกือบทั้งหมดพิการภายหลัง มีเพียง 1 คน ที่พิการแต่กำเนิด สาเหตุของความพิการส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุ รองลงมาคือพิการจากโรคโปลิโอ สำหรับประสบการณ์การฝึกวิชาชีพ ส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์การฝึกวิชาชีพอื่นใดมาก่อน เพราะไม่เคยได้รับทราบข้อมูล มีเพียงส่วนน้อยที่เคยฝึกวิชาชีพ โดยวิชาชีพที่ส่วนใหญ่เคยฝึกคือวิชาชีพทางด้านคอมพิวเตอร์ และเหตุผลที่เข้ารับการอบรมคอมพิวเตอร์จากมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ ส่วนใหญ่ให้เหตุผลว่าการมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ช่วยให้หางานได้ง่ายขึ้น และเหมาะสมกับสภาพร่างกายของคนพิการ

สำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มผู้ประกอบการหรือนายจ้างที่จ้างงานคนพิการทั้ง 3 รายจะมีลักษณะงานที่ใกล้เคียงกันคืองานขายและงานบริการ กลุ่มผู้ใช้บริการคือลูกค้าทั่วไปและตัวแทนจำหน่าย มีระยะเวลาดำเนินงานอยู่ระหว่าง 20-40 ปี สำหรับจำนวนคนพิการที่รับเข้าทำงาน มีสัดส่วนสัมพันธ์กันกับขนาดของสถานประกอบการและจำนวนคนงานที่มีร่างกายปกติ โดยสถานประกอบการที่มีขนาดใหญ่สุดมีจำนวนคนงานที่มีร่างกายปกติจำนวน 1,400 คนสามารถรับคนพิการเข้าทำงานมากที่สุดคือจำนวน 7 คน และสถานประกอบการที่มีขนาดเล็กที่สุดมีพนักงานซึ่งมีร่างกายปกติจำนวน 180 คน รับคนพิการเข้าทำงาน 2 คน สาเหตุที่รับคนพิการเข้าทำงานเพราะต้องการให้โอกาสแก่คนพิการและช่วยเหลือสังคม รวมทั้งต้องการปฏิบัติตามกฎหมายสำหรับสถานประกอบการที่มีจำนวนพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป ทางด้านสวัสดิการของคนพิการที่ได้รับจากสถานประกอบการทั้ง 3 รายไม่ได้แตกต่างจากคนที่มีร่างกายปกติทั่วไป จะพิเศษบ้างในกรณีของคนพิการ คือการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกและสถานที่ในการทำงานที่เหมาะสมให้

ส่วนที่ 2 ลักษณะงาน อาชีพและรายได้

จากผลการศึกษาด้านสภาพการทำงาน ลักษณะงาน อาชีพและรายได้ของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ และประกอบอาชีพแล้วนำเสนอได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 2.1 ลักษณะงาน
- 2.2 ลักษณะอาชีพ
- 2.3 ลักษณะรายได้

จากการศึกษาลักษณะงาน อาชีพและรายได้ของคนพิการ จำนวนทั้งสิ้น 16 คน สามารถสรุปรายละเอียดข้อมูลลักษณะงาน อาชีพและรายได้ของกลุ่มประชากรที่ศึกษาได้ดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3
ลักษณะงาน อาชีพและรายได้

ลักษณะงาน อาชีพและรายได้	จำนวน (คน) N = 16
1. ลักษณะงาน	
- ธุรกิจ/บันทึกข้อมูล	9
- เจ้าหน้าที่กราฟฟิก	5
- อื่นๆ	2
2. ประเภทลูกจ้าง	
- ลูกจ้างประจำ	15
- ลูกจ้างชั่วคราว	1
3. ประเภทองค์กรที่รับคนพิการเข้าทำงาน	
- องค์กรธุรกิจเอกชน	15
- หน่วยงานของรัฐ	1

สำหรับรายละเอียดของลักษณะงาน อาชีพและรายได้ของกลุ่มคนพิการ จากการศึกษาสามารถสรุปได้ ดังต่อไปนี้

2.1 ลักษณะงาน

จากผลการศึกษาพบว่าลักษณะงานของคนพิการจำนวน 16 คน ส่วนใหญ่ 9 คน ทำงานด้านธุรกิจ รับผิดชอบงานธุรกิจและการบันทึกข้อมูล รองลงมาจำนวน 5 คน ทำงานทางด้านกราฟฟิคดีไซน์ รับผิดชอบงานด้านการออกแบบ ซึ่งต้องใช้ความรู้ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ที่สูงและเฉพาะทางมากกว่างานธุรกิจ และมีเพียง 2 คน ที่ทำงานเป็นพนักงาน

ต้อนรับ อย่างไรก็ตามในรายที่เป็นพนักงานต้อนรับนั้นยังคงต้องใช้คอมพิวเตอร์เพื่อบันทึกรายงานเสนอต่อหัวหน้างานด้วย สำหรับชั่วโมงการทำงาน คนพิการส่วนใหญ่จำนวน 11 คน มีชั่วโมงการทำงานประมาณ 8-9 ชั่วโมงต่อวัน ที่เหลือจำนวน 5 คนมีชั่วโมงการทำงานมากกว่า 9 ชั่วโมง ระยะเวลาของการทำงานไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับความสำเร็จของงานที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งได้แก่งานประเภทกราฟฟิคดีไซน์

2.2 ลักษณะอาชีพ

คนพิการ เกือบทั้งหมดจำนวน 15 คน เป็นลูกจ้างประจำ มีเพียง 1 คนที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว หน่วยงานหรือองค์กรที่รับคนพิการเข้าทำงานส่วนใหญ่เป็นธุรกิจเอกชน มีเพียง 1 คนเท่านั้นที่เป็นหน่วยงานของรัฐ สำหรับขนาดขององค์กรมีความแตกต่างกันมีตั้งแต่ขนาดย่อยหรือธุรกิจครอบครัวมีพนักงานไม่เกิน 20 คน ขนาดกลางที่มีพนักงานไม่ถึง 200 คน และสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่มีพนักงานตั้งแต่ 200 คนขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างที่ทำงานกับสถานประกอบการขนาดย่อยหรือธุรกิจครอบครัวมีจำนวน 4 คน กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานกับสถานประกอบการขนาดกลางมีจำนวน 3 คน และคนพิการส่วนใหญ่จำนวน 9 คนทำงานกับสถานประกอบการขนาดใหญ่ สำหรับตำแหน่งงานนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดปฏิบัติงานระดับปฏิบัติการหรือระดับเจ้าหน้าที่

ความก้าวหน้าทางอาชีพ

ในจำนวนคนพิการจำนวน 16 คน น้อยกว่าครึ่งหนึ่ง คือจำนวน 5 คน คิดว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่จำนวน 11 คน ไม่มั่นใจว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน โดยกลุ่มที่คิดว่าจะมีโอกาสนี้ก้าวหน้าในการทำงานให้เหตุผลว่าขึ้นอยู่กับความตั้งใจและความรับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ โดยการเพิ่มคุณวุฒิหรือเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงาน ส่วนกลุ่มที่ไม่มั่นใจว่าจะมีโอกาสนี้ก้าวหน้าในการทำงานได้กล่าวถึงข้อจำกัดด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และการสนับสนุนจากนายจ้างว่ามีส่วนสำคัญต่อความก้าวหน้าของคนพิการ ดังคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า

“คงต้องเป็นเจ้าหน้าที่ ขึ้นไปคงยาก อนาคตยังบอกไม่ได้ แค่ทำงานให้เขาพอใจก่อน”

“โอกาส...คิดว่าทำวันนี้ให้ดีที่สุด อยู่ที่ดวง สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่จะสนับสนุนเช่น หัวหน้างาน สนับสนุนช่วยเหลือเราให้เติบโตในหน้าที่การงาน”

ความพิการกับอุปสรรคในการทำงานในทัศนะของผู้ประกอบการหรือนายจ้าง มีความคิดเห็นต่อความพิการว่าเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการหรือไม่นั้น ผลการศึกษาพบว่านายจ้างทั้ง 3 รายมีความคิดเห็นตรงกันว่า สิ่งที่เป็นปัญหาต่อความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการที่สำคัญที่สุดคือสภาพร่างกายและสุขภาพของคนพิการเอง ที่อาจไม่เอื้อต่อลักษณะงานบางประเภท ไม่ใช่เป็นเพราะคนพิการไม่มีความรู้หรือความสามารถ

"ที่เป็นปัญหา...เช่นด้านร่างกาย บุคลิกภาพ งานบางอย่างต้องอาศัยการประสานงาน การเดินทางเขาลำบาก อาจทำให้เขาไม่อยากไป"

"มีในระดับหนึ่ง...อยู่ที่ตัวบุคคลเองมากกว่า ดูความแตกต่างระหว่างบุคคลมากกว่า ดูส่วนงาน ความคาดหวังการเติบโตของเขาก่อน"

สำหรับความคิดเห็นของคนพิการต่อการทำงานที่เดิมจนเกษียณอายุหรือไม่นั้น จากการศึกษาพบว่าคนพิการเกือบทั้งหมดจำนวน 14 คนไม่มั่นใจว่าจะทำงานอยู่ที่เดิมไปจนเกษียณอายุ มีคนพิการเพียง 2 คนเท่านั้นที่คิดว่าจะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุ โดยกลุ่มคนพิการที่ไม่มั่นใจว่าจะทำงานที่เดิมจำนวน 14 คนนี้ ให้เหตุผลว่าต้องการหางานที่มีตำแหน่งหรือรายได้ดีกว่าเดิมมีจำนวนสูงสุดคือ 8 คน รองลงมาต้องการหางานที่มีลักษณะงานที่ทำยากกว่าเดิมจำนวน 3 คน และจำนวน 3 คน ต้องการไปประกอบอาชีพยังภูมิลำเนาของตนเอง ดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4

ความมั่นใจจะทำงานที่เดิมจนเกษียณอายุของกลุ่มตัวอย่าง

เหตุผล	จำนวน (คน) N = 16
กลุ่มที่มั่นใจว่าทำงานที่เดิมจนเกษียณอายุ	2
กลุ่มที่ไม่มั่นใจ	14
<u>เหตุผลของกลุ่มที่ไม่มั่นใจ</u>	
- ต้องการมีรายได้/ตำแหน่งงานที่ดีกว่า	8
- ต้องการหางานที่ทำยากกว่าเดิม	3
- ต้องการกลับภูมิลำเนา	3

2.3 รายได้จากการทำงาน

คนพิการ มีรายได้จากการทำงาน 2 ลักษณะ คือ 1. มีรายได้แน่นอน โดยได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน มีจำนวน 9 คน และ 2. มีรายได้โดยรับค่าจ้างเป็นรายวันมีจำนวน 7 คน ส่วนรายได้เฉลี่ยอยู่ที่ 5,200-9,200 บาท โดยแบ่งรายได้ออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ คนพิการที่มีรายได้เฉลี่ยตั้งแต่ 5,000-6,500 บาท มีจำนวน 6 คน คนพิการที่มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 6,501-8,000 บาท จำนวน 7 คน และคนพิการที่มีรายได้เฉลี่ยระหว่าง 8,001-9,500 บาท จำนวน 3 คน โดยรายได้สูงสุดอยู่ที่ 9,200 บาท และรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ 5,200 บาท ทั้งนี้จากการศึกษายังพบว่ารายได้ของคนพิการจะแตกต่างกันตามลักษณะงานที่รับผิดชอบ และระยะเวลาที่เข้าทำงาน โดยลักษณะงานที่ทำรายได้สูงคืองานกราฟฟิก ซึ่งต้องใช้ความรู้ ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์มากกว่าลักษณะงานทางด้านธุรการที่ทำหน้าที่บันทึกข้อมูล

ความเหมาะสมของรายได้กับลักษณะงาน

คนพิการมากกว่าครึ่งหนึ่งจำนวน 9 คน เห็นว่าค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเป็นธรรม เพราะคิดว่าได้ตามความรู้ ความสามารถ ส่วนอีก 7 คน เห็นว่าค่าตอบแทนที่ได้รับยังไม่เป็นธรรม โดยมีสาเหตุมาจากการที่นายจ้างพิจารณาจากวุฒิการศึกษา มากกว่าการพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ ดังคำบอกเล่าของคนพิการบางส่วน ที่ว่า

“ส่วนใหญ่มันยังไม่เป็นธรรมครับผม เราทำงานเยอะ ผลตอบแทนไม่คุ้ม ต้องอยู่ที่วุฒิการศึกษา วุฒิมาก่อน เขาจะไม่รู้ว่าเราเก่ง..ไม่เก่ง”

เกณฑ์การพิจารณารายได้หรือค่าตอบแทนสำหรับคนพิการ นายจ้างส่วนใหญ่พิจารณาจากผลงาน ประสิทธิภาพการทำงานและความรู้ ความสามารถของคนพิการ ซึ่งไม่แตกต่างจากคนปกติ มีเพียง 1 รายที่ให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษาของคนพิการ แต่ก็มีความคิดเห็นเชิงแบ่งรับแบ่งสู้ในเรื่องการพิจารณาถึงความสามารถของคนพิการด้วย ดังที่นายจ้างบอกว่า

“คำนึงถึงวุฒิเป็นหลัก ดูความถนัด ความสามารถและประสิทธิภาพ ไม่ได้เลือกว่าพิการหรือไม่พิการ เพราะบางงานต้องใช้ความอดทน”

“ดูจากความสามารถ ไม่ได้ดูว่าสงสาร ถือว่าเป็นคนปกติคนหนึ่งสามารถทำได้ ความรู้มี ดูที่ผลงาน”

ในด้านอายุการทำงานของคนพิการเท่าที่พบ จะมีระยะเวลาแตกต่างกัน โดยคนพิการที่มีอายุการทำงานสูงสุดคือจำนวน 10 ปี และคนพิการที่มีระยะเวลาการทำงานต่ำสุดคือ 3 เดือน

เมื่อแบ่งช่วงระยะเวลาการทำงาน คนพิการส่วนใหญ่จำนวน 11 คน มีอายุการทำงานอยู่ระหว่าง 1- 5 ปี รองลงมาคือคนที่มีอายุการทำงานระหว่าง 3 เดือน-ไม่ถึง 1 ปีมีจำนวน 4 คน และคนที่มีอายุการทำงานสูงสุดคือ 10 ปีมีเพียง 1 คน (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5
ลักษณะงานและรายได้

อาชีพ	รายได้ (บาท)			จำนวน
	5,000-6,500	6,501-8,000	8,001-9,500	
1.ธุรการ/บันทึกข้อมูล	6	3	-	9
2. กราฟฟิก	-	3	2	5
3. พนักงานต้อนรับ	-	1	1	2

โดยสรุปอาชีพและรายได้ของคนพิการ คนพิการส่วนใหญ่มีลักษณะงานเป็นงานธุรการ รองลงมาคือลักษณะงานเป็นงานด้านการออกแบบ หรือกราฟิกดีไซน์ อย่างไรก็ตามคนพิการทุกคนต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นอุปกรณ์ในการทำงาน สำหรับลักษณะอาชีพพบว่าคนพิการเกือบทั้งหมดมีอาชีพเป็นลูกจ้างประจำ มีเพียง 1 คนที่เป็นลูกจ้างชั่วคราว โดยหน่วยงานที่รับคนพิการเข้าทำงานเกือบทั้งหมดเป็นหน่วยงานธุรกิจของเอกชนซึ่งรับคนพิการเป็นลูกจ้างประจำ มีเพียง 1 รายที่เป็นหน่วยงานของรัฐและรับคนพิการเข้าทำงานในลักษณะลูกจ้างชั่วคราว ส่วนขนาดขององค์กรที่รับคนพิการเข้าทำงานมีขนาดที่แตกต่างกันตั้งแต่องค์กรขนาดใหญ่มีพนักงานจำนวนมากจนถึงองค์กรย่อยหรือธุรกิจครอบครัว ในด้านรายได้และค่าตอบแทนที่ได้รับ ส่วนใหญ่มีรายได้ระหว่าง 6,501-8,000 บาท โดยรายได้สูงสุดอยู่ที่ 9,200 บาท และรายได้ต่ำสุดอยู่ที่ 5,200 บาท

ส่วนที่ 3 ปัจจัยครอบครัวที่มีส่วนสนับสนุน

การทำงานของคนพิการ

จากการศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีส่วนสนับสนุนการทำงานของคนพิการ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง สามารถสรุปรายละเอียดแบ่งได้เป็น 5 ส่วน ดังนี้

3.1 ความรักใคร่ปรองดอง

3.2 การเคารพให้เกียรติ

3.3 การมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเงิน

3.4 การช่วยเหลือกิจการครัวเรือน

3.5 ความสุขเมื่ออยู่บ้าน

3.1 ความรักใคร่ปรองดอง

จากการศึกษาความรักใคร่ปรองดองของสมาชิกในครอบครัวว่าส่งผลต่อการปรับตัว และการทำงานของคนพิการหรือไม่ สามารถแสดงรายละเอียดได้ จากกรณีตัวอย่าง ดังนี้

กรณีของดวงใจ

ดวงใจ ปัจจุบันอายุ 20 ปี สถานภาพโสด

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น (กศน.)

สาเหตุของความพิการ พิการภายหลังจากโรคมะเร็งกระดูก ขณะอายุได้ 14 ปี

ลักษณะความพิการ ขาซ้ายขาดระดับเหนือเข่า ใส่ขาเทียม

ลักษณะงานปัจจุบัน ฝ่ายพัฒนาการเรียน (ออกแบบสื่อการเรียน)

ระยะเวลาทำงาน ประมาณ 4-5 เดือน

ดวงใจ มีรูปร่างสูง ผอมหยักศก หน้าต่ายิ้มแย้มแจ่มใส และพูดเก่ง ครอบครัวของดวงใจ มีฐานะค่อนข้างดี พ่อเป็นข้าราชการ แม่ค้าขายอยู่ที่เดียวกับพ่อ เพราะต้องตัดขาซ้ายระดับเหนือเข่า เธอจึงต้องใส่ขาเทียม การเดินเหินจึงไม่ปกติเหมือนคนทั่วไป ดวงใจ บอกถึงความรู้สึกของตนเองในขณะนั้นว่ารู้สึกอับอายและไม่สามารถยอมรับกับความพิการของตนเองได้ จึงลาออกจากโรงเรียนแล้วกลับมาอยู่บ้าน ครอบครัวรักและตามใจทุกอย่างเพราะสงสารลูกที่ต้องกลายมาเป็นคนพิการ เมื่อรู้สึกเครียดดวงใจบำบัดอาการเครียดของตนเองด้วยการดื่มสุราและสูบบุหรี่ พออายุได้ 18 ปี เริ่มรู้สึกเบื่อกับที่จะต้องอยู่บ้านเฉยๆ ไม่มีอะไรจะทำ เมื่อทราบข่าวการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิจึงมาสมัครเรียนซึ่งพ่อแม่ก็ตามใจ และหาซื้อบ้านพักย่านบางบัวทองให้อาศัยอยู่กับลุงและป้า เพื่อให้เดินทางมาเรียนที่ปากเกร็ดได้สะดวกขึ้น ขณะนี้ ดวงใจ เรียนจบ กศน. ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว เคยไปฝึกงานด้านคอมพิวเตอร์อยู่ที่วัดมหาธาตุรับค่าจ้างเป็นรายวัน ทำได้ไม่นานก็ลาออก และเปลี่ยนงานอีกประมาณ 2 ครั้ง ปัจจุบันเริ่มงานใหม่ได้ประมาณ 4-5 เดือนแล้ว ตำแหน่งฝ่ายพัฒนาการเรียน เป็นบริษัทเกี่ยวกับสื่ออุปกรณ์การเรียน ทุกวันนี้ครอบครัวยังห่วงใยและตามใจดวงใจเหมือนเดิม บางครั้งครอบครัวก็ไปส่งให้ที่ทำงาน หากจะต้องเดินทางไปทำงาน

เองก็ไม่มีปัญหาเพราะชั้นรถโดยสารต้นทาง ปัจจุบันดวงใจสามารถปรับตัวได้มากขึ้น ร่าเริงแจ่มใสขึ้น แต่บางครั้งยังตีมือสุมและสุมบ่นหรืออยู่ เธอพูดถึงครอบครัวว่า

“ก็ได้กำลังใจจากครอบครัวมาก กลับดีก็...ไม่เป็นไร ทำ (งาน) ไป คอยพูดให้กำลังใจมากกว่า”

ในด้านของการทำงานเมื่อถามความคิดเห็นว่าจะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุหรือไม่นั้น คำตอบของดวงใจ คือ

“คิดว่าไม่ค่ะ ยังไม่รู้สิกว่านี่คือสิ่งที่ใช่ คิดว่าน่าจะมีอะไรมากกว่านี้ ด้วยอายุเท่านี้ ถ้าถามว่า“พอใจไหม”ก็พอใจในระดับหนึ่ง สำหรับที่นี่”

กรณีของวิไล

วิไล ปัจจุบันอายุ 21 ปี สถานภาพ โสด

การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6 (กศน.)

สาเหตุของความพิการ อุบัติเหตุรถยนต์ทับขณะอายุได้ 3 ขวบกว่า

ลักษณะความพิการ อัมพาตครึ่งท่อนล่าง ใช้รถเข็น

ลักษณะงานปัจจุบัน พนักงานต้อนรับ (รับโทรศัพท์)

อายุงาน ประมาณปีกว่า

วิไลเป็นหญิงสาวที่มีบุคลิกเรียบร้อย หน้าตาดี ตากลมโต ผิวขาว ยิ้มง่าย เคยเข้าประกวดมิสวิลแชร์และได้ครองตำแหน่งชนะเลิศอันดับหนึ่ง เธอบอกเล่าถึงสาเหตุของความพิการว่าขณะที่เธออายุได้ 3 ขวบกว่าเธอเล่นก่อกองทรายอยู่บริเวณหน้าบ้าน และเพื่อนบ้านซึ่งอาศัยอยู่ฝั่งตรงกันข้ามมองไม่เห็น จึงถอยรถปิกอัพมาทับทำให้ม้ามแตกต้องผ่าตัดเอาม้ามออก รักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลประมาณ 2 เดือนแล้วช่วงล่างไม่มีความรู้สึก ลุกขึ้นไม่ได้ หลังจากออกจากโรงพยาบาลหมอได้ฝึกให้แม่ช่วยทำกายภาพให้ที่บ้าน แต่ทำอย่างไรขาทั้งสองข้างก็ไม่มีความรู้สึก อุบัติเหตุครั้งนั้นทำให้เธอต้องเป็นอัมพาตครึ่งท่อนล่าง และต้องใช้รถเข็น (วิลแชร์) หลังจากหายป่วยเธอพักรักษาตัว 1 ปี กลับไปเรียนต่อในโรงเรียนซึ่งอยู่ใกล้บ้านจนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากนั้นก็ไม่ได้เรียนต่อเพราะโรงเรียนอยู่ไกลบ้าน เดินทางไม่สะดวก เธอจึงไม่ออกไปเรียนว่างอยู่ประมาณ 3-4 ปี รู้สึกเบื่อที่ต้องอยู่บ้านเฉยๆ จึงไปเรียนต่อ กศน. ย่านบางซื่อจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย และเผอิญเพื่อนซึ่งเป็นคนพิการและเรียน กศน. ด้วยกัน ชวนมาสมัครเรียนคอมพิวเตอร์เธอจึงสนใจ ครอบครัวของวิไลเป็นครอบครัวที่อบอุ่นมีพี่น้องจำนวน 4 คน พ่อแม่มีฐานะค่อนข้างดี มีกิจการค้าและและขายส่งหมู มีบ้านพักอยู่ย่านเตาปูน วิไลเล่าว่าทุกคนในครอบครัวรวมทั้งญาติให้ความรักและเมตตากับวิไลเป็นอย่างดีและไม่ค่อยจะพูดถึงความพิการ

ของวิไล หลังเรียนจบคอมพิวเตอร์วิไลก็ได้งานทันที โดยทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์ ซึ่งทำมาได้ปีกว่าแล้ว สำหรับความรู้สึกต่อความพิการของตนเองนั้น วิไลกล่าวว่า

"ตอนเด็กๆ ก็ไม่ค่อยรู้สึกอะไร เพราะเรายังเล็กมาก เริ่มมารู้สึกตอนโต เคยคิด...แต่เมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น ๆ ก็มีคนที่เขาด้อยกว่าเราเยอะ เราก็ยังดีกว่า ครอบครัวยังดีค่ะ"

วิไล ทำงานอยู่ย่านถนนพระราม 9 ได้บอกเล่าถึงครอบครัวต่อการทำงานของเธอว่า

"ครอบครัวสนับสนุนการทำงานมากเลยคะ ที่บ้านจะเอารถไปส่งที่สถานี (รถไฟฟ้าบางซื่อ) รพ. ก็จะมาคอยรับแล้วพาไปส่งให้ที่ทำงาน"

และต่อความคิดเห็นว่าจะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุหรือไม่นั้น วิไลตอบว่า

"อันนี้ ยังไม่ได้คิด เป็นที่ตำแหน่งงาน ตอนนี้ก็หาอาชีพสำรองเผื่อเอาไว้ในอนาคต เผื่อไม่แน่นอนเราจะได้มีอาชีพทำต่อจากนี้"

จากทั้ง 2 กรณีที่ยกมา จะเห็นได้ว่าครอบครัวของดวงใจและวิไล เป็นครอบครัวที่มีฐานะดี นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองและคนในครอบครัวก็ให้ความรัก ความเอาใจใส่ต่อทั้ง 2 กรณีเป็นอย่างดี ทำให้ทั้งสองมีกำลังใจพัฒนาตนเองด้วยการศึกษาหาความรู้ และใช้ความรู้เพื่อประกอบอาชีพดังในปัจจุบัน แม้เมื่อทำงานแล้วครอบครัวก็มีส่วนสนับสนุนการทำงานเป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่าย หรือการเดินทางไปทำงาน เป็นต้น ทำให้ทั้งสองกรณีไม่ค่อยจะเดือดร้อนด้านค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะวิไลเธอนำเงินที่ได้จากการทำงานฝากธนาคารได้ทั้งหมด แต่จากการศึกษาจะพบความแตกต่างของกรณีตัวอย่างอยู่บ้างในเรื่องของการปรับตัว ผลการศึกษาพบว่า วิไลซึ่งพิการมาตั้งแต่วัยเด็กสามารถยอมรับความพิการ และปรับตัวได้เร็วกว่าดวงใจซึ่งพิการภายหลังคือพิการเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น กล่าวคือดวงใจต้องหันไปใช้สุราและบุหรี่เพื่อให้อึดใจปวดต่อความพิการของตนเอง ปัจจุบันถึงแม้เหตุการณ์จะผ่านมา 4 ปี ดวงใจแม้จะปรับตัวและยอมรับความพิการของตนเองได้บ้างแล้ว แต่บางครั้งเธอก็ยังดื่มสุราและสูบบุหรี่จนถึงปัจจุบัน ตรงข้ามกับวิไลที่ได้รับการดูแลเอาใจใส่จากครอบครัวมาตั้งแต่เด็ก จึงไม่ต้องพึ่งพาสิ่งเสพติดดังกล่าว นอกจากนี้จากประวัติการทำงานจะพบว่าดวงใจจะทำงานได้ไม่นานและเปลี่ยนงานบ่อย ขณะที่วิไลเพิ่งทำงานเป็นแห่งแรกแต่ก็ทำมาประมาณปีกว่าแล้ว โดยยังไม่ได้เปลี่ยนงาน

3.2 การเคารพให้เกียรติ

จากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ความเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันของสมาชิกในครอบครัวว่าส่งผลต่อการปรับตัวและการทำงานของคนพิการหรือไม่ จากกรณีของ

ดวงใจ และวิไล แสดงให้เห็นว่าครอบครัวมีความเคารพและให้เกียรติแก่ทั้ง 2 กรณีเป็นอย่างดี เช่น การยอมรับการตัดสินใจ เมื่อดวงใจ เข้ารับการรักษารอคอยเครื่องกระตุ้นหัวใจต้องตัดขาซ้ายระดับเหนือเข่าแล้ว รู้สึกอับอาย จึงไม่อยากไปเรียนหนังสือ หรือกรณีของวิไล หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษาแล้ว ไม่ต้องการไปเรียนหนังสือซึ่งอยู่ใกล้บ้านเพราะการเดินทางไม่สะดวก ครอบครัวของทั้งสองก็ให้เกียรติยอมรับฟังการตัดสินใจของทั้งคู่ โดยไม่มีการบังคับจิตใจ ซึ่งส่งผลให้ทั้งดวงใจและวิไลได้ทำตามความประสงค์ของตนเองทั้งเรื่องเรียนและการทำงาน

กรณีของแก้ว

แก้ว	ปัจจุบันอายุ 20 ปี สถานภาพโสด
การศึกษา	ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 (กศน.)
สาเหตุความพิการ	อุบัติเหตุพลัดตกจากที่สูงเมื่อมีอายุได้ 5 ขวบ
ลักษณะความพิการ	อัมพาตครึ่งท่อนล่าง ต้องใช้รถเข็น
ลักษณะงานปัจจุบัน	เจ้าหน้าที่กราฟฟิก-การตลาด
อายุงาน	ประมาณ 3 เดือน

แก้ว เป็นหญิงสาวตัวเล็ก ผิวขาว หน้าตาน่ารัก ยิ้มง่ายและดูอารมณ์ดี เธอเล่าว่าพอกับแม่แยกทางกันหลังจากแก้วประสบอุบัติเหตุได้ไม่นาน ขณะที่แก้วเริ่มจะเดินไม่ได้แล้วตอนนั้นยังเด็กมาก แก้วและน้องสาวต้องถูกแยกออกจากกัน แก้วมาอยู่กับแม่ที่ชลบุรี ส่วนน้องสาวไปอยู่กับพ่อ ที่นครศรีธรรมราช พ่อชอบดื่มสุรา มีอาชีพรับจ้าง แม่มีอาชีพทำเฟอร์นิเจอร์ และซื้อที่ไว้เพื่อทำสวนผลไม้ ปัจจุบันทั้งพ่อและแม่ของแก้วต่างก็มีครอบครัวใหม่และมีลูกใหม่ด้วยกันทั้งคู่ แก้วจึงไปๆ มาๆ อยู่กับพ่อบ้าง อยู่กับแม่บ้าง ล่าสุดแก้วไปอยู่กับแม่ที่ชลบุรี แม่ให้เรียนหนังสือต่อชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่เรียนร่วมกับคนปกติแต่แก้วก็ต้องลาออกเพราะสถานที่ไม่เอื้อต่อลักษณะความพิการของแก้วที่ต้องนั่งรถเข็น ต่อมาจึงมีโอกาเรียนหลักสูตรคอมพิวเตอร์ และการจัดการธุรกิจที่อาชีวะพระมหาไถ่ ซึ่งเปิดรับคนพิการเข้าเรียนโดยเฉพาะ พอจบมาแก้วมีโอกาได้ทำงานด้านการเงินที่โรงเรียนแห่งหนึ่งย่านดินแดง ทำได้ไม่นานก็ลาออกเพราะรู้สึกไม่ชอบงานด้านนี้ เมื่อลาออกแล้วยังหางานไม่ได้ พอทราบข่าวมูลนิธิฯ เปิดรับ จึงตัดสินใจมาสมัครเรียน ภายหลังจากการอบรม แก้วได้งานตำแหน่งกราฟฟิกและการตลาด กับบริษัทรับทำสื่อโฆษณาโทรทัศน์แห่งหนึ่ง ที่มีลักษณะธุรกิจแบบครอบครัว และได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน แต่มีที่พักให้ และที่ทำงานมีเพื่อนๆ ที่เป็นคนพิการทำอยู่ด้วยกัน 3-4 คน ขณะที่ทำงานแม่ก็จะส่งเงินให้แก้วไว้เป็นค่าใช้จ่ายส่วนตัวอีกเดือนละ 3,000 บาทนอกเหนือจากค่าจ้างที่ได้รับ ทำให้แก้วสามารถ

ออมเงินได้ครึ่งหนึ่งของเงินเดือน ขณะนี้ได้ลาออกแล้วโดยบอกว่าจะไปสมัครสอบบรรจุเป็นลูกจ้างประจำที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง แก้วเล่าถึงครอบครัวว่า

"น้องสาวแก้วแต่งงานแล้วไปอยู่ระนอง กับพ่อเหมือนห่างๆ กัน โทร.คุยก็ไม่รู้จะคุยอะไร ต่างคนต่างก็มีครอบครัวใหม่ ส่วนมากจะสนิทกับแม่มากกว่า ที่บ้านมีโรงงาน มีคนอื่นมาอยู่ด้วยเลยไม่อยากกลับไปทำงานที่บ้าน"

เมื่อเปรียบเทียบกรณีของวิไลและกรณีของแก้ว จะเห็นได้ว่าทั้งวิไลและแก้ว พิจารตั้งแต่วัยเด็กด้วยกันทั้งคู่ กล่าวคือวิไลพิจารณาเมื่ออายุ 3 ขวบกว่าและแก้วพิจารณาเมื่ออายุได้ 5 ขวบ เมื่อพิจารณาด้านฐานะของครอบครัวทั้งวิไลและแก้วจัดว่ามีฐานะค่อนข้างดีด้วยกันทั้งคู่ และครอบครัวก็สนับสนุนค่าใช้จ่ายส่วนตัวให้ถึงแม้จะทำงานหาเงินได้เองแล้วก็ตาม ทำให้ทั้งคู่มีเงินออม โดยวิไลออมทั้งหมดของรายได้ ขณะที่แก้วเองก็ออมได้ถึงครึ่งหนึ่งของรายได้ นอกจากนี้ครอบครัวต่างก็ให้ความรักและเอาใจใส่ ส่งเสริมให้เรียนและให้ทำงานเพื่อพึ่งพาตนเองได้ทั้งคู่ แต่เมื่อพิจารณาจะพบว่าทั้ง 2 คนก็ยังมี ความแตกต่างกัน กล่าวคือวิไลมาจากครอบครัวที่อบอุ่นอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันเมื่อทำงานเธอก็พักอยู่กับครอบครัวมีความใกล้ชิดสนิทสนมกันตลอดเวลา ส่วนแก้วพ่อแม่แยกทางกันและต่างก็มีครอบครัวใหม่ แก้วจึงมีชีวิตรอบรู้ที่ต่างจากวิไลมาก เธอเลือกที่จะแยกตัวมาทำงานใช้ชีวิตอยู่กับเพื่อนมากกว่าจะกลับไปทำงานและใช้ชีวิตกับครอบครัว ถึงแม้ในชีวิตส่วนตัวทั้งสองจะสามารถปรับตัวและยอมรับสภาพความพิการของตนเองได้ดีกว่ากรณีของดวงใจ แต่ในด้านการทำงานจะพบว่าแก้วเปลี่ยนงานมาแล้วถึง 2 ครั้งทั้งๆ ที่แก้วเพิ่งจะได้งานทำเพราะเรียนจบหลังวิไลได้ไม่นาน

กรณีของนนท์

นนท์ ปัจจุบันอายุ 31 ปี สถานภาพโสด
การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
สาเหตุของความพิการ ประสบอุบัติเหตุ ขณะอายุได้ 23 ปี
ลักษณะความพิการ อัมพาตครึ่งท่อนล่าง ใช้รถเข็น
ลักษณะงาน รุกรการและจัดซื้อ
ระยะเวลาทำงาน ประมาณ 2 ปี

นนท์ เป็นชายหนุ่มรูปร่างสูง ผิวคล้ำ หน้าตาคมคาย บุคลิกเยือกเย็น เก็บตัว ถ้าไม่รู้จักกันจะไม่ค่อยพูด เพื่อนของนนท์เล่าว่านนท์จะชอบคุยแต่เรื่องทางวิชาการ ถ้าเป็นเรื่องอื่นจะไม่ค่อยพูด บางครั้งมีท่าทางเหมือนคนใจลอย ครอบครัวของนนท์มีฐานะยากจน พ่อและแม่แยกทางกัน ระหว่างที่เขาพักรักษาตัวจะมีแม่เพียงคนเดียวเท่านั้นที่เอาใจใส่ดูแลเขาอย่างใกล้ชิด ระหว่างที่

เขาเข้ารับการอบรมคอมพิวเตอร์ที่มูลนิธิฯ เขาจะไม่ค่อยได้กลับบ้าน นนท์เล่าว่า นานๆ ครั้งแม่จึงจะมาเยี่ยมและนำเงินมาให้เขา เพราะแม่ไม่ค่อยจะมีเงิน นนท์พิการมากกว่า 8 ปีแล้ว เดิมเขาเดินไม่ได้เพราะขาทั้ง 2 ข้างอ่อนแรง แต่เขาก็พยายามฝึกเดินโดยไม่พยายามนั่งรถเข็น ถึงแม้เขาจะเดินได้ช้า และลำบาก แต่เขาก็ไม่ท้อ ปัจจุบันเวลามาที่มูลนิธิฯ เขาจะไม่ใช้รถเข็น เขาบอกว่าเขาเดินทางด้วยตนเองได้โดยใช้วอล์กเกอร์ช่วยพยุง เพื่อนนท์เล่าว่า นนท์เขาจะพูดเสมอว่าเขาอยากจะทำงานและมีชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น และทุกครั้งทีนนท์พูดเรื่องนี้ เขามักจะพูดเสมอว่าถ้าเขาพร้อมเมื่อไรเขาจะต้องรับแม่เขามาอยู่ด้วยจะได้อยู่พร้อมหน้าพร้อมตากัน และเขาจะหาเลี้ยงครอบครัวของเขาเอง เวลานั้นที่ทราบข่าวการรับสมัครงาน นนท์จะไปทุกครั้ง ปัจจุบันเขาทำงานกับบริษัทประกันภัยแห่งหนึ่งได้ 2 ปีแล้ว ตำแหน่งประจำธุรการและจัดซื้อ นอกจากนี้เขายังเรียนต่อในระดับ ปวส. ซึ่งมีการเปิดสอนให้คนพิการที่มูลนิธิฯ ในวันอาทิตย์ด้วย ถึงแม้เขาจะเดินทางลำบากแต่เขาก็มาเรียนทุกครั้ง อย่างไรก็ตาม นนท์เปลี่ยนงานมาแล้ว 2-3 ครั้ง โดยเขาบอกว่าที่ไหนให้เงินเดือนดีกว่าเขาก็จะไป เขาเคยบอกกับคนใกล้ชิดว่าเขาจะต้องหายเป็นปกติ สักวันหนึ่งเขาจะต้องเดินให้ได้ และจะต้องมีครอบครัวเป็นของตนเอง เขาบอกว่าเขาสามารถจะมีครอบครัวได้ ความพิการของเขาไม่ใช่อุปสรรคแต่ทุกวันนี้ยังไม่มีครอบครัว นนท์พูดถึงเพื่อนร่วมงานของเขาว่า

“ส่วนใหญ่ผมใช้ชีวิตกับคนปกติ คนธรรมดาไม่มีหนี้สินมาก... มากกว่าผมอีก เรามีความเข้าใจเพื่อนร่วมงาน เราเห็นความเป็นไปของเขา ก็มีความเห็นอกเห็นใจกัน”

ส่วนคำถามที่ว่าครอบครัวเป็นอย่างไรและมีปัญหาหรือไม่ นนท์กล่าวว่า

“ไม่มี แต่ว่า...ส่วนมากจะกลับไปหาครอบครัวน้อยมาก วันหยุดก็จะอยู่ที่บ้านพักไม่ค่อยได้ออกไปไหน”

สำหรับคำถามที่ว่า จะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุหรือไม่ นนท์กล่าวว่า

“อันนี้...ยังไม่แน่ ตอนนี้อยู่รอดถ้าเกิดที่ไหนเสนอเงินเดือนให้สูงกว่าก็จะไป เคยมีคนมาเสนอให้เหมือนกัน แต่ได้เงินเดือนไม่ได้ตามที่ต้องการจึงยังไม่ได้ไป”

จากกรณีของนนท์ จะพบว่า นนท์มาจากครอบครัวที่ขาดความอบอุ่นและมีฐานะยากจน ประกอบกับ นนท์พิการภายหลังจึงมีปัญหาด้านการปรับตัวและไม่ยอมรับสภาพความพิการของตนเอง โดยนนท์ยังหวังจะกลับมามีร่างกายที่ปกติ ใช้ชีวิตและมีครอบครัว เยี่ยมคนปกติทั่วไป นนท์จึงกล่าวเสมอว่าตนสามารถจะมีครอบครัวได้ และจะต้องมี ชีวิตครอบครัวที่อบอุ่น นอกจากนี้เขายังพยายามใช้ชีวิตให้เหมือนคนปกติ ในทางกลับกันก็ทำให้เห็นความพยายามใน

การพัฒนาตนเองของนันทจากการต้องนั่งรถเข็นมาพยายามจะเดินให้ได้ด้วยตนเองโดยใช้
วอล์กเกอร์ช่วย

กรณีของบุหงา

บุหงา ปัจจุบันอายุ 32 ปีสมรสแล้วมีบุตร 2 คน เพศชาย (7 ขวบและ 4 ขวบ)

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

สาเหตุของความพิการ อุบัติเหตุพลัดตกต้นไม้ขณะอายุได้ 9 ขวบ

ลักษณะความพิการ กระดูกทับเส้นประสาท อัมพาตครึ่งท่อนล่าง

ลักษณะงาน บันทึกข้อมูล

ระยะเวลาที่ทำงาน ประมาณ 10 ปี

บุหงา เป็นสาวได้ รูปร่างลั่นทัด ผิวคล้ำ ตาคม และผมดกดำ เธอเป็นลูกกำพร้าไม่เคย
เห็นหน้าแม่ ไม่ได้อยู่กับพ่อ แต่อาศัยอยู่กับย่ามาตั้งแต่เล็ก เมื่ออายุได้ 5 ขวบด้วยความซุกซนจึง
ชอบปีนป่ายต้นไม้ และนี่คือที่มาของความพิการ เมื่อเธอตกต้นไม้ ไม่มีอาการบาดเจ็บชนิดเลือด
ตกยางออก เพียงแต่รู้สึกปวดบั้นเอวและตามสี่ข้าง ด้วยความที่ย่าเป็นคนรุ่นเก่าจึงมีความเชื่อว่า
ไม่เป็นอะไรมากบีนวดเดี๋ยวก็หายจึงไม่ได้พาไปโรงพยาบาลแต่พาไปรักษาตามความเชื่อ แต่
อาการก็ไม่ดีขึ้น หลังจากนั้นประมาณ 1 เดือน ย่าจึงพาไปโรงพยาบาลเพื่อเข้ารับการผ่าตัดสาเหตุ
จากกระดูกทับเส้นประสาท ตอนแรกนั่งไม่ได้ต้องนอนอย่างเดียว ซากก็กระดิกไม่ได้ ต้องทำ
กายภาพ ขณะที่เกิดเหตุเธอเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ก็ต้องลาออกจากโรงเรียนและมาพักอยู่
บ้านอย่างถาวรอยู่หลายปี จนต่อมามีอาการแผลกดทับจึงต้องเข้าไปรักษาตัวที่โรงพยาบาลเลิ
สิน ในฐานะคนใช้ในพระราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร อยู่เลิ
สินประมาณ 1 ปีอาการไม่ดีขึ้นตอนนั้นอายุได้ 11 ขวบทางโรงพยาบาลขอให้ยามารับตัวกลับ แต่
ย่ามีอายุมากแล้วดูแลไม่ไหว ทางโรงพยาบาลจึงส่งตัวให้มาอยู่ที่สถานสงเคราะห์บ้านนทภูมิ
จังหวัดนนทบุรี ได้เรียนหนังสือจนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและได้มาอบรมคอมพิวเตอร์ที่มูลนิธิฯ
หลังจบการอบรมก็ได้ทำงานที่โรงพยาบาลเอกชนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่ง ตำแหน่งเจ้าหน้าที่บันทึก
ข้อมูล เธอทำงานที่โรงพยาบาลแห่งนี้มาเป็นเวลากว่า 10 ปีแล้วโดยไม่เคยเปลี่ยนงานเลย

ด้านชีวิตครอบครัว บุหงาพบกับชายหนุ่มซึ่งมาอบรมคอมพิวเตอร์รุ่นหลังเธอ เขา
พิการจากอุบัติเหตุทำให้ขาซ้ายอ่อนแรงต้องใส่เบส สามารถเดินได้ด้วยการใช้ไม้ค้ำยัน สามียของ
บุหงามีอาชีพขายล็อตเตอรี่ มีรายได้รวมกันประมาณเดือนละ 13,000 บาท ทั้งสองอยู่กินกัน
มาร่วม 10 ปีแล้ว มีบุตร 2 คน แรกๆ ต้องจ้างคนมาดูแลลูกซึ่งยังเล็ก ปัจจุบันลูกคนโตอายุ 7 ขวบ
เข้าโรงเรียนแล้ว คนเล็ก 4 ขวบ จึงไม่จำเป็นต้องจ้างพี่เลี้ยง ปัจจุบันทั้งคู่ซื้อรถจักรยานยนต์เงิน

ผ่อนเพื่อซื้อรถไปส่งที่โรงเรียน โดยสามีเป็นคนไปรับส่งลูกและทำงานบ้านเพราะมีเวลา มากกว่าเธอที่ต้องทำงานในโรงพยาบาล วันหยุดครอบครัวของเธอจะไปพักผ่อนตาม สวนสาธารณะ และห้างสรรพสินค้า ถ้าใกล้ๆ เธอก็เอารถมอเตอร์ไซด์ไปกันเอง ถ้าไกลก็อาศัยรถ แท็กซี่ ทุกวันนี้ เธอบอกว่าเธอมีความสุข ถึงแม้จะตกเตียงกันบ้างเพราะเธอเป็นคนเอาแต่ใจแต่ สามีเป็นคนไม่ค่อยพูด โกรธกันไม่นานก็เข้าใจกันเหมือนเดิม เธอบอกว่าเป็นอย่างนี้บ่อย แต่ทุก วันหยุดครอบครัวเธอก็จะไปพักผ่อนพร้อมหน้ากัน มีหนี้สินบ้างแต่เธอก็สามารถจัดสรรเป็นเงิน ออมได้เดือนละประมาณ 1-2 พันบาททุกเดือน

3.3 การมีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเงิน

จากการศึกษากลุ่มคนพิการจำนวน 16 คน พบว่าคนพิการส่วนใหญ่จำนวน 13 คน ไม่ มีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเงินของครอบครัว มีเพียง 3 คนซึ่งมีครอบครัวแล้วที่ต้องร่วม รับผิดชอบทางการเงินของครอบครัวตัวเอง นอกจากนี้ยังพบว่าคนพิการบางส่วน (จำนวน 3 คน) ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากครอบครัวนอกเหนือจากรายได้ที่ได้รับจากการทำงาน

ส่วนผลการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการเรื่องครอบครัวมีส่วนสนับสนุนการทำงาน ของคนพิการหรือไม่นั้น คนพิการทุกคนเห็นว่าครอบครัวมีส่วนสนับสนุนการทำงานของตน โดย การสนับสนุนของครอบครัวคนพิการส่วนใหญ่แสดงออกโดยการให้กำลังใจ สนับสนุนค่าใช้จ่ายใน การมาทำงาน และไม่กีดกันให้คนพิการออกจากสังคม

“เขาก็อยากให้ทำงาน คือโทรมาบอกว่า อตทนะไม่อยากให้อยู่บ้านเฉยๆ คุไรค่า”

สำหรับการศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มผู้ประกอบการหรือนายจ้างในเรื่องดังกล่าว พบว่าผู้ประกอบการหรือนายจ้างทุกรายมีความเห็นตรงกันว่า บัณฑิตครอบครัวมีผลกระทบโดยตรง ต่อคนทุกคนไม่เฉพาะแต่คนพิการเท่านั้น ครอบครัวจึงมีส่วนสนับสนุนการทำงานของคนไม่ว่า จะเป็นคนปกติหรือคนพิการ

“ครอบครัวเป็นจุดแรก มีส่วนสนับสนุนมาก เป็นปัจจัยหลัก เป็นกำลังใจที่สำคัญถ้า ครอบครัวมีปัญหาส่งผลแน่นอน คนปกติยังส่งผลกระทบ คนพิการจะยิ่งมากกว่า เพราะเขาคิดว่า เขาไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ ทำให้ท้อและหมดกำลังใจทำงาน”

การศึกษากลุ่มคนพิการที่มีส่วนร่วมรับผิดชอบทางการเงิน จะเห็นว่ากรณีของดวงใจ วิไล และแก้ว จะได้รับความช่วยเหลือด้านการเงินจากครอบครัว จึงส่งผลให้ทั้ง 3 คนไม่เดือดร้อนด้านค่าใช้จ่าย ในการทำงานและมีเงินออม กรณีของบุหงาถึงแม้เธอจะกำพร้า แต่ปัจจุบันเธอมีสามีซึ่งมีส่วนร่วม

รับผิดชอบภาระของครอบครัวร่วมกัน ทำให้เธอสามารถจัดสรรเงินออมได้แม้จะมีหนี้สิน แตกต่างจากกรณีของนนท์ซึ่งมีฐานะยากจน ครอบครัวไม่สามารถช่วยเหลือด้านการเงิน ทำให้นนท์มีปัญหาด้านค่าใช้จ่ายและไม่มีเงินออม จากคำสัมภาษณ์ของนนท์เรื่องภาระหนี้สิน ที่ว่า

“มีบ้างแต่ไม่เยอะ ยังไม่มีเงินออม แบ่งหลายส่วน ค่าเช่าห้อง ค่ากินอยู่”

3.4 การช่วยเหลือกิจการครัวเรือน

คนพิการที่เป็นโสดทั้งหมดไม่ได้ช่วยเหลือกิจการครัวเรือน สาเหตุเพราะส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัวเนื่องจากต้องหาที่พักอยู่ใกล้ที่ทำงาน จะมีเฉพาะคนพิการที่สมรสแล้วซึ่งต้องดูแลงานบ้านและครอบครัว รวมทั้งช่วยรับส่งบุตรไปโรงเรียน คนพิการที่เป็นโสดทุกคนจึงรับผิดชอบเฉพาะหน้าที่ในการทำงานของตนเองเท่านั้น แตกต่างจากคนที่มีครอบครัวซึ่งมีภาระเพิ่มขึ้น จึงส่งผลกระทบบ้าง ดังคำสัมภาษณ์ของคนพิการที่สมรสแล้ว ที่ว่า

“เวลากลับบ้าน เห็นบ้านรกแล้วก็หงุดหงิด เพราะเราทำงานเหนื่อยมาทั้งวันแล้ว”

3.5 ความสุขเมื่ออยู่บ้าน

ผลการศึกษาต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงความสุขเมื่ออยู่บ้านกับปัจจัยครอบครัวที่สนับสนุนการทำงานของคนพิการ ซึ่งจะนำเสนอผลการศึกษาของกรณีศึกษาบางรายมาประกอบเพื่อแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปรับตัว การใช้ชีวิตที่มีความสุขและเป็นอิสระที่แตกต่างกันของคนพิการซึ่งมาจากครอบครัวที่มีพื้นฐานแตกต่างกัน ดังนี้

กรณีของวิไล นับว่าเธอมีความพร้อมทางด้านครอบครัวมากกว่ากรณีอื่นๆ เพราะนอกจากครอบครัวจะมีฐานะทางการเงินดีแล้วยังมีความรักใคร่ปรองดองและเคารพให้เกียรติกับวิไลเป็นอย่างดี นอกจากนั้นยังสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายในการทำงานอีกด้วย ซึ่งส่งผลให้วิไลเป็นคนร่าเริง แจ่มใส มีความสุขและพึงพอใจในการทำงาน เธอจึงได้รับคัดเลือกให้ทำงานเป็นพนักงานต้อนรับ ดังคำสัมภาษณ์เกี่ยวกับการทำงาน ที่ว่า

“ดีค่ะ พนักงานต้อนรับจะรู้จักกับทุกคน งานสนุก ไม่น่าเบื่อค่ะ”

ส่วนกรณีของบุหงาจะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่าชีวิตในวัยเด็ก เธอจะขาดทั้งพ่อและแม่มีเพียงย่าที่ดูแลเธอ ต้องกลายมาเป็นเด็กพิการด้วยวัยเพียง 9 ขวบ ขาดทั้งพ่อแม่ที่คอยดูแลห่วงใยและให้ความรัก และเพียงอายุได้ 10 กว่าขวบก็ต้องมาใช้ชีวิตโดยลำพังในสถานสงเคราะห์ ต้องห่าง

บ้านเกิด จากยาที่รักและผูกพันมาตั้งแต่เล็ก ยาที่เปรียบเสมือนญาติคนเดียวที่เธอมีในโลกใบนี้ ต้องพบกับความเจ็บป่วยจากอาการแผลกดทับและเข้ารับการรักษาดูแลอย่างต่อเนื่องหลายต่อหลายครั้ง จนปัจจุบันก็ยังต้องรักษาอาการดังกล่าวอยู่ ปัจจุบันชีวิตของเธออบอุ่น และพร้อมหน้าพร้อมตา มีสามี มีลูกวัยกำลังน่ารัก และยังทำงานอยู่ที่เดิมตั้งแต่ได้รับเงินเดือนๆ ละ 4,500 บาท จนปัจจุบันเธอรับสุทธิประมาณ 8,900 บาทแล้ว ชีวิตครอบครัว และชีวิตการทำงานของเธอ ได้ดำเนินควบคู่กันมาอย่างมั่นคงสม่ำเสมอว่า 10 ปีแล้ว

หากเปรียบเทียบ กรณีของบุหงากับดวงใจ ถึงแม้ดวงใจจะมีทั้งพ่อและแม่ให้ความรักและห่วงใยแต่ก็ไม่ได้ใกล้ชิดกันเท่าที่ควร เพราะพ่อกับแม่ต้องพักบ้านพักข้าราชการซึ่งอยู่ในกรุงเทพฯ ส่วนดวงใจอาศัยกับลุงและป้าที่บางบัวทอง รวมทั้งชีวิตของนนท์หรือชีวิตของแก้ว ที่น่าจะมีความสุขกว่าบุหงาเพราะมีแม่คอยให้ความรัก เป็นห่วงเป็นใย แต่นนท์ แก้วและดวงใจ ก็เลือกจะใช้ชีวิตส่วนใหญ่อยู่นอกบ้าน นานๆ ครั้งจึงจะกลับไปเยี่ยมบ้าน และความจริงที่ค้นพบอีกข้อหนึ่งคือทั้งนนท์ แก้ว และดวงใจ มีการเปลี่ยนงานบ่อย

สรุปผลการศึกษาปัจจัยครอบครัวที่มีส่วนสนับสนุนการทำงาน คนพิการเห็นว่าครอบครัวเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญในการส่งเสริมและสนับสนุนให้คนพิการสามารถพัฒนาศักยภาพตนเอง การมีครอบครัวที่มีความรักใคร่ปรองดอง เคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะการได้รับกำลังใจที่ดีจากครอบครัว รวมทั้งการมีความสุขเมื่ออยู่บ้าน ส่งผลที่ดีต่อการปรับตัวและชีวิตการทำงานของคนพิการ

ส่วนที่ 4 ความมั่นคงในอาชีพและรายได้

ผลการศึกษาความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของกลุ่มคนพิการสามารถนำเสนอผลการศึกษาได้ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6
ความมั่นคงในอาชีพและรายได้

ตัวชี้วัดความมั่นคง	จำนวน (คน) N = 16
1. ปริมาณหนี้สินและภาระในการส่งหนี้	
- คนพิการที่มีหนี้สิน	10
- ไม่มีหนี้สิน	6
2. ที่มาของหนี้สิน	
- กู้ยืมเงินกองทุนฟื้นฟูฯ	4
- ซื้อสินค้าเงินผ่อน	2
- ยืมจากเพื่อนและคนใกล้ชิด	4
3. ปริมาณหนี้	
- 20,000-40,000 บาท	6
- 1,000-3,000 บาท	4
4. ทรัพย์สินและเงินออม	
- ไม่มีทรัพย์สิน	16
- มีเงินออม	5
- ไม่มีเงินออม	11

โดยแบ่งรายละเอียดออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

4.1 ปริมาณหนี้สินและภาระในการส่งหนี้

4.2 ทรัพย์สินและเงินออม

4.3 ความพึงพอใจในการทำงาน

4.4 ความมั่นคงในการทำงาน

4.1 ปริมาณหนี้สินและภาระในการส่งหนี้

คนพิการเกินกว่าครึ่งหนึ่งคือจำนวน 10 คนมีภาระหนี้สิน และกลุ่มคนพิการที่ไม่มีภาระหนี้สินมีจำนวน 6 คน โดยหนี้สินส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมเงินจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพ

คนพิการจำนวน 4 คน และซื้อสินค้าเงินผ่อนประเภทรถจักรยานยนต์ (2 คน) ปริมาณหนี้สินมีจำนวนตั้งแต่ 20,000-40,000 บาท โดยมีระยะเวลาผ่อนชำระมากกว่า 2 ปีขึ้นไป ที่เหลือเป็นหนี้จากการหยิบยืมจากเพื่อนฝูง (จำนวน 4 คน) มีปริมาณหนี้สินประมาณ 1,000-3,000 บาท

4.2 ทรัพย์สินและเงินออม

จากการศึกษาเรื่องทรัพย์สินและเงินออมของคนพิการ พบว่าคนพิการทุกคนจะจัดสรรรายได้ โดยแบ่งเป็น ค่าที่พัก ค่าอาหาร ค่าเดินทาง และค่าใช้จ่ายส่วนตัว เป็นหลัก ที่เหลือจึงจัดสรรเป็นเงินออมและช่วยเหลือครอบครัว ผลการศึกษาด้านทรัพย์สินและเงินออม คนพิการจำนวนทั้งหมดยังไม่มีทรัพย์สินเป็นของตนเอง ส่วนคนพิการที่สามารถจัดสรรรายได้เป็นเงินออมมีจำนวน 5 คนและคนพิการส่วนใหญ่จำนวน 11 คนไม่สามารถจัดสรรรายได้เป็นเงินออม โดยสัดส่วนของเงินออม และจำนวนที่ออมในแต่ละเดือนจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาระค่าใช้จ่ายของแต่ละคน รวมทั้งการสนับสนุนจากนายจ้างและครอบครัว เช่น การที่นายจ้างมีที่พักหรือสวัสดิการ ค่าอาหารหรือค่าเดินทางให้ หรือครอบครัวสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการไปทำงานของคนพิการ เป็นต้น

“มีออมบ้าง มีค่าเช่าห้อง และที่เป็นค่าอาหารในเดือนต่อไป”

“หนูได้ 6 พัน ไข่ 3 พันอีก 3 พันฝาก พักอยู่ที่นั่น กินก็หารกัน หลายคนหารกัน”

“เงินเดือนเก็บหมดเลย” ถามว่า “แล้วเอาเงินที่ไหนเป็นค่าใช้จ่าย ?” “พ่อให้ค่ะ”

4.3 ความพึงพอใจในการทำงาน

จากการศึกษากลุ่มคนพิการถึงความพึงพอใจในการทำงาน โดยสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ความสัมพันธ์กับเพื่อนและนายจ้าง ตลอดจนการได้รับการยอมรับ ผลการศึกษาสามารถนำเสนอได้ ดังตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7
ความพึงพอใจในการทำงาน

ความพึงพอใจ	จำนวน (คน) N = 16
1. ความเหมาะสมของงานกับรายได้	
- เห็นว่าเหมาะสม	9
- เห็นว่าไม่เหมาะสม	7
2. การได้รับการยอมรับ	
- เจตคติของสังคมที่ส่งผลต่อการทำงาน	13
- เจตคติของสังคมไม่ส่งผลต่อการทำงาน	3
3. ความพึงการส่งผลต่อการทำงาน	
- ส่งผลบ้าง	7
- ไม่ส่งผล	9
4. โอกาสก้าวหน้าในการทำงาน	
- มีโอกาสก้าวหน้า	7
- ไม่มีโอกาสก้าวหน้า	9
5. สภาพแวดล้อม	
- ได้รับผลกระทบด้านคมนาคมมาก	10
- ได้รับผลกระทบบ้าง	6

สำหรับรายละเอียดสามารถนำเสนอได้เป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. ความเหมาะสมของรายได้กับลักษณะงาน
2. การได้รับการยอมรับ
3. ความคาดหวังและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน
4. สภาพแวดล้อมในการทำงาน

1) ความเหมาะสมของรายได้กับลักษณะงาน

คนพิการมากกว่าครึ่งหนึ่งจำนวน 9 คน เห็นว่าได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ตามความรู้ ความสามารถ ส่วนอีก 7 คน เห็นว่าค่าตอบแทนที่ได้รับยังไม่เป็นธรรม โดยมีสาเหตุมาจากการที่นายจ้างพิจารณาจากวุฒิการศึกษามากกว่าพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ

"ส่วนใหญ่มันยังไม่เป็นธรรมชาติครับผม เราทำงานเยอะ ผลตอบแทนไม่คุ้ม ต้องอยู่ที่วุฒิการศึกษา วุฒิมาก่อน เขาจะไม่รู้ว่าเราเก่ง..ไม่เก่ง"

"คือ...ในความคิด คิดว่าไม่เหมาะสม ถ้าเปรียบเทียบกับคนปกติทำงานหน้าที่เดียวกันแต่ได้เงินมากกว่าเรา ให้เงินตามวุฒิถ้าจบ ไม่ว่า ป.6 ม.3 ม.6 สตาร์ทเท่ากันคือรายได้ขั้นต่ำ ไม่ได้ดูที่ความสามารถในการทำงาน"

อย่างไรก็ตาม นายจ้างมีเกณฑ์การพิจารณารายได้หรือค่าตอบแทนให้กับคนพิการ โดยส่วนใหญ่พิจารณาจากผลงาน ประสิทธิภาพการทำงานและความรู้ ความสามารถของคนพิการ ซึ่งไม่แตกต่างจากคนปกติ มีเพียง 1 รายที่ให้ความสำคัญกับวุฒิการศึกษาของคนพิการ แต่ก็แบ่งรับแบ่งสู้ในเรื่องการพิจารณาความสามารถของคนพิการด้วย

"คำนึงถึงวุฒิเป็นหลัก ดูความถนัด ความสามารถและประสบการณ์ ไม่ได้เลือกว่าพิการหรือไม่พิการ เพราะบางงานต้องใช้ความอดทน"

"ดูจากความสามารถ ไม่ได้ดูว่าสงสาร ถือว่าเป็นคนปกติคนหนึ่งสามารถทำได้ ความรู้มี ดูที่ผลงาน"

2) การได้รับการยอมรับ

เจตคติของคนในสังคม

คนพิการส่วนใหญ่จำนวน 13 คนมีความคิดเห็นว่าเจตคติของคนในสังคมมีผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของคนพิการ และมีเพียง 3 คนที่คิดว่าไม่ส่งผลกระทบ สำหรับผลกระทบมีทั้งทางบวกและทางลบ ในทางบวกได้แก่ การเห็นอกเห็นใจและช่วยเหลือเกื้อกูล ในทางลบคือการรังเกียจและไม่อยากสังคมด้วย

"บางทีไม่เข้าใจ บางครั้งเขาเปิดรับ บางคนไม่กล้าเข้ามาช่วย คงคิดว่า เดี่ยวเราจะอายจึงไม่กล้ามาช่วย บางคนไม่เข้าใจ กลัวจะลำบาก กังวล ช่างนอก (หมายถึงคนในสังคม) ก็มีบ้างบางส่วนรับได้-รับไม่ได้"

ด้านการทำงานของคนพิการ พบว่าคนพิการมากกว่าครึ่งหนึ่งจำนวน 10 คนเห็นว่าเจตคติของคนในสังคมไม่ได้เป็นอุปสรรคหรือส่งผลกระทบต่อการทำงาน คนพิการจำนวน 6 คนเห็นว่าส่งผลกระทบกับการทำงาน

"มีบ้าง...คนปกติเขาคิดว่าเราด้อยทางความรู้ ความสามารถในการหยิบจับ เขาอาจจะไม่ค่อยเชื่อความรู้ของเรา คนปกติเขาจะไม่มอบหมายงานให้เราเยอะ พออยู่นานไป เขาจึงค่อยมอบหมายงานให้ ต้องขอโอกาสให้พิสูจน์....เขาอาจเจอคนพิการที่ไม่มีความรู้ แต่ที่ทำงานดี เข้ากันได้ดี ช่วยเหลือคนพิการดี"

“ถ้ามองจากรูปลักษณ์ภายนอกเห็นว่าเรา....พอเราทำงาน เขาจะยอมรับ มองผิวเผินเหมือนจะทำอะไรไม่เต็มที่”

การปรับตัวของคนพิการ

การปรับตัวของคนพิการต่อการใช้ชีวิตประจำวัน คนพิการมากกว่าครึ่งหนึ่งจำนวน 9 คน เห็นว่าความพิการของตนเองไม่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เพราะได้มีการปรับตัวจนชินกับความพิการแล้ว ส่วนคนพิการจำนวน 7 คนเห็นว่าการพิการของตนเองส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันบ้าง ทั้งกิจวัตรส่วนตัวและโดยเฉพาะเรื่องการเดินทาง

“ก็มีบ้าง ที่บางอย่างไม่สะดวก บางอย่างต้องให้คนอื่นช่วยก็อึดอัดเหมือนกัน เช่นการเข้าห้องน้ำเวลาจะย้ายตัวต้องมีคนคอยจับรถพยุงขึ้น บางครั้งก็ตกกรตเซ็น”

“ในชีวิตประจำวันมีบ้างในการเดินทาง ขึ้นรถเมล์ต้องตื่นเช้า คนเห็นแก่ตัวไม่ค่อยลูกให้คนพิการเท่าไร ส่วนน้อยจะมีน้ำใจนะคะ”

“จริงๆ บ้านไม่ได้ไกล ห่างไม่กี่ชอย แต่ก็ต้องเข้าบ้านอยู่ ค่าเดินทางจะแพง แท็กซี่บางทีก็ไม่รับ บางทีก็ให้ลงกลางทาง พอขึ้นไปสักพัก ให้ลง บอกว่าจะเปลี่ยนกะ เขาจะให้เปลี่ยนรถ ลำบากมากกว่าจะขึ้นจะลง ลำบาก”

สำหรับอุปสรรคของความพิการต่อการทำงานของคนพิการ มากกว่าครึ่งหนึ่ง (จำนวน 9 คน) เห็นว่าความพิการของตนเองไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน ส่วนอีก 7 คน เห็นว่าความพิการของตนเองเป็นอุปสรรคต่อการทำงานบ้าง โดยกลุ่มที่พบว่าเป็นอุปสรรคส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวมีเฉพาะแขนข้างใดข้างหนึ่ง

“เป็นในการเคลื่อนไหว การขนย้ายบางครั้งต้องให้คนอื่นช่วยบ้าง”

“มีบ้างครับ เวลาจะตัดกระดาษ สมมติว่าเราจะออกแบบกล่องต้องให้หัวหน้างานช่วยบ้าง เราต้องหาวิธีทำงานด้วยตัวเอง”

“มีบ้างนิดหน่อย อย่างจะตีเส้นไม้บรรทัด บางทีจะอาศัยเพื่อนร่วมงาน แต่ไม่สุดวิสัยจริงๆ ก็จะไม่ขอความช่วยเหลือ”

ทัศนะของผู้ประกอบการหรือนายจ้างต่อความสามารถในการปรับตัวของคนพิการ ให้เข้ากับสภาพการทำงาน และสภาพแวดล้อมทางสังคม ทั้ง 3 รายเห็นว่าคนพิการส่วนใหญ่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพการทำงานและสภาพแวดล้อมทางสังคมได้ดี

“ค่อนข้างดี ที่นี้ทุกคนรักเขา”

“สภาพการทำงานคิดว่าเขาปรับตัวได้ดี ไม่มีปัญหา ส่วนสภาพแวดล้อม มองจากภายนอกเหมือนเขาจะปรับตัวได้ดี ลึกๆ ไม่รู้ว่าเขาคิดหรือไม่คิด”

เจตคติของคนในสังคมที่ส่งผลกระทบต่อคนพิการ พบว่าสังคมบางส่วนยังมีเจตคติที่ไม่ดีต่อคนพิการ และมีบางส่วนที่แสดงความเห็นอกเห็นใจคนพิการ สำหรับความสามารถในการทำงานของคนพิการนั้น นายจ้างหรือสถานประกอบการอาจมีบ้างที่ไม่ค่อยมั่นใจในประสิทธิภาพการทำงานของคนพิการว่าจะเท่าเทียมกับคนปกติ ในทางกลับกันนายจ้างบางส่วนสนับสนุนคนพิการโดยมอบหมายงานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการ แต่สำหรับตัวคนพิการเองนั้นกลับมองว่าเจตคติของคนในสังคมถึงแม้จะมีผลต่อความรู้สึกส่วนตัวบ้าง แต่ไม่ได้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของตนแต่อย่างใด

สัมพันธ์ภาพกับเพื่อนร่วมงานและนายจ้าง

คนพิการทุกคน (จำนวน 16 คน) สามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี โดยลักษณะของเพื่อนร่วมงานที่สร้างความพึงพอใจให้แก่คนพิการ ส่วนใหญ่จะเป็นคนที่มีน้ำใจ คอยช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เป็นกันเองกับคนพิการ ยอมรับคนพิการและปฏิบัติตัวกับคนพิการเหมือนกับคนปกติทั่วไป

“เพื่อนร่วมงานเป็นกันเองดีครับ ไม่ถือตัว”

“ดี มีอะไร เขาช่วยเหลือ คุยกันเหมือนคนปกติ”

“เพื่อนร่วมงานดี สนุก เป็นเหมือนครอบครัว”

การปรับตัวกับนายจ้าง คนพิการส่วนใหญ่ (จำนวน 10 คน) สามารถปรับตัวเข้ากับนายจ้างได้ ซึ่งเมื่อวิเคราะห์แล้วพบว่า ลักษณะของนายจ้างที่สร้างความพึงพอใจให้คนพิการส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นคนมีความเป็นกันเอง มีน้ำใจคอยช่วยเหลือ ให้เกียรติยกย่องและยอมรับความสามารถของคนพิการ เมื่อมีปัญหาจะรับฟังและให้คำปรึกษาแนะนำ และเมื่อทำงานผิดพลาดจะให้โอกาสได้แก้ไขและปรับปรุง ส่วนนายจ้างที่สร้างความอึดอัดให้กับคนพิการพบว่ามีจำนวน 6 คนที่ไม่ค่อยพึงพอนายจ้างเพราะนายจ้างมีลักษณะเป็นคนเจ้าอารมณ์ ไม่มีความเป็นธรรม เป็นต้น

“เขาช่วยเหลือดี เป็นกันเอง เขาไม่ได้มองว่าเราเดินไม่ได้แล้วจะทำอะไรไม่ได้ บางคนเขาชมว่าเก่งกว่าคนที่จบปริญญาตรี นายจ้างเขาดูแลดี พอใจ”

“นายจ้างดี เขารู้ว่าสภาพของเราจะเหมาะกับงานแบบไหน อะไรที่เราทำได้ก็จะให้เราทำ” “มีปัญหาบ้าง เจ้านายเจ้าอารมณ์มาก บางที่เขาอาจจะเครียด”

“เวลาจะปรับเงินหรืออะไร บางทีเจ้านายเขาไม่ได้ดูที่ความสามารถของเรา แต่เขาดูจากวุฒิมากกว่า”

3) ความคาดหวังและโอกาสก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการ

ในจำนวนคนพิการ 16 คน มีคนพิการน้อยกว่าครึ่งหนึ่ง (จำนวน 7 คน) คิดว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่ (จำนวน 9 คน) ไม่มั่นใจว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน โดยกลุ่มที่คิดว่าจะมีโอกาสนี้ก้าวหน้าในการทำงานให้เหตุผลว่าขึ้นอยู่กับความตั้งใจและความรับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ โดยการเพิ่มคุณวุฒิหรือเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงาน ส่วนกลุ่มที่ไม่มั่นใจว่าจะมีโอกาสนี้ก้าวหน้าในการทำงานได้กล่าวถึงคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และการสนับสนุนจากนายจ้างว่ามีส่วนสำคัญต่อความก้าวหน้าของคนพิการ

“คงต้องเป็นเจ้าหน้าที่ ขึ้นไปคงยาก อนาคตยังบอกไม่ได้ แค่ทำงานให้เขาพอใจก่อน”

“โอกาส...คิดว่าทำวันนี้ให้ดีที่สุด อยู่ที่ดวง สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่จะสนับสนุน เช่น หัวหน้างาน สนับสนุนช่วยเหลือเราให้เติบโตในหน้าที่การงาน”

ความคิดเห็นของนายจ้างต่ออุปสรรคในการทำงานอันเนื่องมาจากความพิการ นายจ้างทั้ง 3 ราย มีความคิดเห็นตรงกันว่าสิ่งที่เป็นปัญหาต่อความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการที่สำคัญที่สุดคือสภาพร่างกายของคนพิการเองที่อาจไม่เอื้อต่อลักษณะงานบางประเภท ไม่ใช่เป็นเพราะคนพิการไม่มีความรู้หรือความสามารถ

“ที่เป็นปัญหา...เช่นด้านร่างกาย บุคลิกภาพ งานบางอย่างต้องอาศัยการประสานงาน การเดินทางเขาลำบาก อาจทำให้เขาไม่ยอมไป”

“มีในระดับหนึ่ง...อยู่ที่ตัวบุคคลเองมากกว่า ดูความแตกต่างระหว่างบุคคลมากกว่า ดูผลงาน ความคาดหวังการเติบโตของเขาก่อน”

ความคิดเห็นของคนพิการต่อการทำงานที่เดิมจนเกษียณอายุ คนพิการเกือบทั้งหมด (จำนวน 14 คน) ไม่มั่นใจว่าจะทำงานอยู่ที่เดิมไปจนเกษียณอายุ มีคนพิการเพียง 2 คนเท่านั้นที่คิดว่าจะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุ โดยคนพิการที่ไม่มั่นใจว่าจะทำงานที่เดิมให้เหตุผลว่าต้องการหางานที่มีตำแหน่งหรือรายได้ดีกว่าเดิม (จำนวน 9 คน) ผู้ที่ต้องการแสวงหางานที่ตนเองชอบและท้าทายกว่าปัจจุบันมีจำนวน 4 คน และต้องการไปประกอบอาชีพยังภูมิลำเนาของตนเองจำนวน 3 คน

4) สภาพแวดล้อมในการทำงาน

จากการศึกษาถึงผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น สิ่งอำนวยความสะดวก สาธารณูปโภค และการขนส่งและคมนาคมว่ามีผลกระทบต่อการทำงานของคนพิการ

เพียงใด ผลการศึกษาพบว่าคนพิการส่วนใหญ่ (จำนวน 10 คน) เห็นว่าสาธารณูปโภคด้านการขนส่งและการคมนาคมส่งผลกระทบและไม่เอื้อต่อการเดินทางไปทำงานของคนพิการมากที่สุด และคนพิการที่เห็นว่าตนเองไม่ค่อยได้รับผลกระทบมีจำนวน 6 คน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสาเหตุที่คนพิการได้รับผลกระทบแตกต่างกันนั้น เนื่องจากคนพิการมีลักษณะของความพิการที่แตกต่างกัน กล่าวคือคนที่มีความพิการน้อย เช่น พิกการเฉพาะแขนข้างใด ข้างหนึ่ง จะเดินทางด้วยตนเองได้สะดวกที่สุด โดยสามารถใช้บริการรถโดยสารได้ รองลงมาคือพิการขาข้างใดข้างหนึ่งเพียงเล็กน้อย เช่น จากโรคโปลิโอ หรือขาอ่อนแรง แต่คนพิการที่มีลักษณะความพิการที่รุนแรง เช่น ขาขาด ต้องใช้ขาเทียม โปลิโอที่ขาทั้ง 2 ข้าง หรืออัมพาตครึ่งท่อนล่างที่ต้องใช้รถเข็น (วีลแชร์) กลุ่มนี้จะมีปัญหาเรื่องการเดินทางมากที่สุด

“อาจจะมีปัญหาบ้างเพราะต้องข้ามถนนประมาณ 10 เมตร ถนนถ้าฉาบปูนทำทางลาดสักเล็กน้อย ก็จะทำให้เดินทางสะดวกขึ้น”

“ยังเป็นอุปสรรคอยู่ เช่น รถไฟฟ้าไม่มีลิฟท์ ทำให้เราต้องใช้รถแท็กซี่”

ส่วนทางด้านนายจ้าง ทั้ง 3 ราย เห็นว่ามีความจำเป็นและให้ความสำคัญกับการปรับเปลี่ยนสถานที่เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพทางกายภาพของคนพิการ เช่น โต๊ะและอุปกรณ์การทำงาน ทางลาด ราวจับ และห้องน้ำที่เหมาะสม

“สถานที่แทบไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงานของคนพิการอยู่แล้ว ที่פקจัดไว้สำหรับคนพิการโดยตรง โดยปรับโครงสร้างใหม่ เช่น ห้องน้ำ สมัยแรกๆ ยังไม่ได้ทำ ต่อมาได้มีการปรับปรุงทั้งสถานที่จอดรถคนพิการด้วย”

“ความสะดวกพร้อม ทำห้องน้ำใหม่เดิมแบบนั่งยอง น้องเขาพิการขา ก็ทุบห้องน้ำใหม่รวมทั้งของคนทั่วไปด้วย”

โดยสรุป คนพิการส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจากระบบสาธารณูปโภค เช่น ถนนหนทาง การขนส่งและการคมนาคมซึ่งยังคงเป็นอุปสรรคต่อการเดินทางไปทำงานของคนพิการจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะความพิการและความรุนแรงของความพิการของแต่ละคน ผู้ที่ประสบปัญหามากที่สุดคือคนพิการที่พิการเป็นอัมพาตครึ่งท่อนล่าง ต้องนั่งรถเข็น และคนพิการที่พิการทางขา ส่วนคนพิการที่ได้รับผลกระทบน้อยที่สุดคือคนพิการที่พิการทางแขนข้างใดข้างหนึ่งหรือพิการทางขาข้างใดข้างหนึ่งเพียงเล็กน้อย ส่วนสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน คนพิการส่วนใหญ่มีสภาพการทำงานและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับสภาพร่างกาย โดยนายจ้างเข้าใจความจำเป็นและให้ความสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมและสภาพการทำงานให้เหมาะสมกับคนพิการ

4.4 ความมั่นคงในการทำงาน

จากการศึกษากลุ่มคนพิการจำนวน 16 คน เพื่อให้ทราบถึงความคิดเห็นต่อความรู้สึกมั่นคงในการทำงานของคนพิการ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

1) ความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน

คนพิการส่วนใหญ่ให้คำตอบไปในทิศทางเดียวกันว่าความรู้สึกมั่นคงในการทำงาน หมายถึงรายได้ที่สม่ำเสมอ เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีเงินเดือนและสวัสดิการที่ดีพอ มีเงินสะสม ไม่ตกงานและมีอาชีพที่ดี ส่วนคำถามที่ว่าอะไรบ้างที่ช่วยทำให้เกิดความมั่นคงในอาชีพและรายได้ ทุกคนตอบว่าการมีอาชีพที่แน่นอน มีเงินเดือนประจำ และมีสวัสดิการที่ดี

“มีการประกันรายได้ ทำสัญญาจ้างงานเป็นลูกจ้าง มีประกันสังคม”

“น่าจะหมายถึงเราสามารถทำงานอยู่ที่นั่นได้นาน ไม่เดือดร้อนเรื่องเงิน หมายถึงเงินและอายุการทำงานด้วย”

“หมายถึงรายได้พอเลี้ยงตัว อยู่ได้อย่างไม่ลำบาก”

“คิดว่าจะยาว สวัสดิการมีเบี้ยสะสม สมมติว่าเราทำงาน 10 ปี 20 ปี มีเงินสะสมให้เรา”

นอกจากนี้ ผู้สัมภาษณ์บางส่วนยังกล่าวถึงความรู้สึก โดยให้ความสำคัญกับความสบายใจในการทำงาน ดังนี้

“อาชีพที่เราชอบ ทำได้...สามารถทำได้ เราชักความมั่นคงก็จะมีรายได้ก็จะมั่นคง”

“งานก็ต้อง..ไม่ต้องถึงว่าดีมาก ทำแล้วสบายใจ ไม่มีคนมาเอาเปรียบกัน รายได้ก็ขึ้นอยู่กับการทำงานของเรา ถ้าทำไม่ดี เขาก็ดูจากความประพฤติ”

“ความมั่นคงในอาชีพคือเราได้ทำสิ่งที่เราถนัดและไม่รู้สึกต่อต้านสิ่งที่เราทำมีรายได้เพียงพอ”

2) การทำงานกับคุณภาพชีวิต

คนพิการทุกคนเห็นว่าการทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิต โดยผู้ตอบทุกคนเห็นว่าการทำงานมีผลต่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เช่น ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเงินสำหรับใช้จ่าย สามารถพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือครอบครัวได้ นอกจากนั้น การทำงานยังส่งผลให้เกิดประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้และมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีขึ้น ที่สำคัญคือทำให้รู้สึกว่าคุณค่า ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม มีความสามารถเช่นคนปกติทั่วไป

“คนเราถ้าได้ทำงานชีวิตจะมีค่า รับผิดชอบตัวเอง ไม่เป็นภาระใคร ดีกว่านั้นคือสามารถรับผิดชอบพ่อแม่ได้ ทำให้ชีวิตเรามีค่ามากขึ้น”

“ได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทำให้เรามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้ใช้ความสามารถ”

“เหมือนมีหลักมั่นคง สังคมกว้างขึ้น ได้เจอกับสังคมภายนอก”

ส่วนที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวกับ

ความพึงพอใจในอาชีพและรายได้

ผลการศึกษา พบว่าคนพิการที่ได้รับปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวที่ดี เช่น ครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดอง เคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันรวมถึงการสนับสนุนและให้กำลังใจ จะทำให้คนพิการมีความพึงพอใจในอาชีพและรายได้ ดังรายละเอียดที่แสดงไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยครอบครัวที่สนับสนุนการทำงาน เช่น กรณีของวิไล ได้รับปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวที่ดีจึงเห็นว่ารายได้ที่ได้รับจากการทำงานเหมาะสมและเป็นธรรม

“เหมาะสมดีแล้ว ครอบครัวสนับสนุนมากเลยคะ ที่บ้านจะเอารถไปส่งที่สถานี (รถไฟฟ้า)”

ผลจากการศึกษาเรื่องความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าคนพิการเกือบทั้งหมดมีความรู้สึกไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้ ถึงแม้คนพิการส่วนใหญ่จะสามารถปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมงานและได้นายจ้างได้ดี แต่คนพิการเกือบทั้งหมดกลับไม่มั่นใจว่าตนเองจะทำงานที่เดิมไปจนเกษียณอายุ และเมื่อพิจารณาจากภาระหนี้สินและเงินออมของกลุ่มคนพิการ พบว่าคนพิการเกินกว่าครึ่งหนึ่งมีภาระหนี้สิน โดยหนี้สินส่วนใหญ่มาจากการกู้ยืมเงินจากกองทุนฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ สำหรับผลการศึกษาด้านเงินออม กลุ่มคนพิการส่วนใหญ่ไม่สามารถจัดสรรรายได้เป็นเงินออม ส่วนผลการศึกษาความคิดเห็นต่อความสำคัญของการทำงาน คนพิการทุกคนเห็นว่าการทำงานมีผลต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และการที่จะมีความรู้สึกมั่นคงในการทำงานนอกจากรายได้และสวัสดิการที่เหมาะสมเพียงพอแล้วความรู้สึกพึงพอใจและมีความสุขในการทำงานยังเป็นสิ่งสำคัญ

ส่วนที่ 6 การอภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาที่ได้นำเสนอมา พบประเด็นสำคัญและน่าสนใจที่ควรนำมาอภิปรายผลได้ 6 ประเด็น ดังนี้

- 6.1 สภาพการทำงาน
- 6.2 ครอบครัวยุกับการทำงานของคนพิการ
- 6.3 ทักษะของคนพิการ
- 6.4 ทักษะของนายจ้าง
- 6.5 ความมั่นคงในอาชีพและรายได้
- 6.6 การพัฒนาศักยภาพด้วยการฟื้นฟูด้านอาชีพ

6.1 สภาพการทำงาน

ผลการศึกษาพบว่าคนพิการเกือบทั้งหมดเป็นลูกจ้างประจำ หน่วยงานที่จ้างงานคนพิการเป็นหน่วยงานองค์กรเอกชน ในขณะที่หน่วยงานของรัฐมีการจ้างงานคนพิการน้อยมาก และจ้างงานในลักษณะลูกจ้างชั่วคราว ข้อค้นพบนี้จึงสอดคล้องกับการศึกษาของ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และคณะ (2543) เรื่องโอกาสการประกอบอาชีพของผู้พิการระยะที่ 2 ที่ว่าหน่วยงานที่จ้างคนพิการทำงานมากที่สุดคือหน่วยงานภาคเอกชน ข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าหน่วยงานหรือสถานประกอบการของเอกชนมีการจ้างงานคนพิการมากกว่าหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะต้องการช่วยเหลือสังคมโดยให้ออกาสคนพิการเข้าทำงาน หรือต้องการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในเรื่องของการจ้างงานคนพิการ และผลประโยชน์ทางด้านการลดหย่อนภาษี อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่าหน่วยงานของรัฐซึ่งน่าจะเป็นแกนนำในการจ้างงานคนพิการ กลับให้ความสำคัญในเชิงปฏิบัติ น้อยมาก การจ้างงานคนพิการจะเป็นลักษณะเฉพาะกิจ หรือชั่วคราวเสียเป็นส่วนใหญ่ นอกจากนี้การกำหนดวุฒิการศึกษาขั้นต่ำไว้ที่ระดับ ปวช. หรือ ปวส. นับเป็นการปิดกั้นโอกาสของคนพิการ ปัญหาเหล่านี้จึงสะท้อนให้เห็นถึงความจริงใจของรัฐ ในการสร้างโอกาสการทำงานของคนพิการได้เป็นอย่างดีว่า ในขณะที่รัฐได้ขอความร่วมมือจากองค์กรเอกชนให้เข้ามาฝึกอบรมฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อให้สามารถประกอบอาชีพนั้น องค์กรภาครัฐได้วางแผนรองรับหรือสนองตอบองค์กรเอกชนเหล่านั้นไว้จริงจัง

และรัดกุมเพียงพอ และหากเป็นเช่นนี้ เป้าหมายของแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ แห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 ข้อหนึ่งที่กำหนดว่า

“คนพิการมีงานทำเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี” นั้นจะเป็นเป้าหมายที่เป็นไปได้หรือไม่

ผลการศึกษาลักษณะงานของคนพิการ พบว่าคนพิการส่วนใหญ่มีทำงานด้านธุรการ และการบันทึกข้อมูล รองลงมาทำงานด้านการออกแบบ หรือกราฟฟิคดีไซน์ ซึ่งสอดคล้องกับ วิชาชีพที่ได้รับการอบรมมา มีบ้างที่มีลักษณะงานตอบรับโทรศัพท์หรืองานด้านประชาสัมพันธ์ ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรพล ปธานวนิช และคณะ (2541, น. (2)-(4)) เรื่องชีวิต การทำงานของลูกจ้างพิการในประเทศไทยที่ว่า ตำแหน่งงานสำหรับคนพิการที่สำคัญได้แก่ งาน เสมียนพนักงาน บริการและช่างเทคนิค ข้อค้นพบนี้จึงน่าจะช่วยสร้างความรู้และความเข้าใจให้กับ คนปกติทั่วไปในเรื่องงานที่เหมาะสมกับคนพิการ ประกอบกับผลการศึกษาของ จิราวัลย์ คงถาวร (2547) เรื่องงานที่เหมาะสมกับคนพิการ ที่ว่าคนพิการทางการเคลื่อนไหวเหมาะกับงานตอบรับ โทรศัพท์นั้น จริงๆ แล้วคนพิการทางการเคลื่อนไหวสามารถทำงานอื่นๆ ได้อีก เช่น งานคีย์ข้อมูล หรือพิมพ์ดีด พนักงานต้อนรับหรือประชาสัมพันธ์ หรือแม่แต่งงานขาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะความ พิการที่แตกต่างกันไป ข้อค้นพบดังกล่าว จึงสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการระดับโลกว่าด้วยเรื่องคน พิการซึ่งได้กล่าวถึงการมีงานทำของคนพิการว่า “ถ้าคนพิการได้รับการชี้แนะและการฝึกงาน รวมทั้งการจ้างเข้าทำงานได้ถูกต้อง คนพิการจะทำงานได้หลายอย่างตามที่ตลาดต้องการ”

อย่างไรก็ดี การจ้างงานคนพิการนั้น จากผลการศึกษาพบว่านายจ้างจะพิจารณาจาก ลักษณะงานที่เหมาะสมกับลักษณะความพิการเป็นสำคัญ ส่งผลให้โอกาสการมีงานทำรวมถึง รายได้ของคนพิการจึงยังคงอยู่ในวงจำกัด

6.2 ครอบครัวกับการทำงานของคนพิการ

ผลการศึกษาลักษณะความพิการของกลุ่มคนพิการ พบว่าคนพิการเกือบทั้งหมดเป็น ผู้พิการภายหลัง สาเหตุของความพิการส่วนใหญ่เกิดจากอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นอุบัติเหตุที่เกิดในวัยเจริญ พันธ์คือมีช่วงอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป มีเพียงส่วนน้อยเป็นอุบัติเหตุที่เกิดในวัยเด็ก นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่าคนพิการที่มีลักษณะความพิการ สาเหตุและความรุนแรงของความพิการที่ แตกต่างกันจะสามารถปรับตัวได้แตกต่างกันด้วย โดยคนพิการแม้จะมีลักษณะความพิการที่

รุนแรงเหมือนกัน แต่ผู้พิการภายหลัง จะปรับตัวได้ยากกว่าคนพิการที่พิการมาแต่กำเนิดหรือพิการในวัยเด็ก

นอกจากนี้ จากผลการศึกษาด้านปัจจัยครอบครัว พบว่าครอบครัวคนพิการมีส่วนสำคัญในด้านของการให้กำลังใจเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนพิการพัฒนาศักยภาพตนเอง ทั้งนี้ จากการศึกษาถึงความสามารถในการปรับตัวของคนพิการ พบว่าคนพิการที่ยอมรับความพิการของตนเองได้จะสามารถปรับตัวได้เร็วและดีกว่าคนพิการที่ไม่ยอมรับความพิการของตนเอง คนพิการที่มาจากครอบครัวที่แตกต่างกัน ในด้านการมีความรักใคร่ปรองดอง ความเคารพให้เกียรติ และการเอาใจใส่ดูแลคนพิการ จะส่งผลต่อการปรับตัวของคนพิการที่แตกต่างกันด้วย โดยคนพิการที่มาจากครอบครัวที่อบอุ่นจะสามารถปรับตัวได้ดีกว่าคนพิการที่มาจากครอบครัวที่ไม่อบอุ่นหรือขาดการดูแลเอาใจใส่

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าครอบครัวคนพิการเป็นปัจจัยหลักที่จะสนับสนุนและส่งเสริมให้คนพิการได้พัฒนาศักยภาพของตนเอง ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาศักยภาพคนพิการที่ ชนิษฐา เทวินทรภักดี (2540, น. 92-123) ได้กล่าวไว้ในเรื่ององค์ประกอบของการพัฒนาศักยภาพของคนพิการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและผู้ใกล้ชิดคนพิการว่า การยอมรับสภาพความพิการ ทั้งตัวคนพิการเอง พ่อแม่ผู้ปกครอง และครอบครัว เป็นแนวทางที่จะนำคนพิการไปสู่การปรับตัวปรับใจ สู่อะไรที่เข้มแข็ง อดทน เกิดกำลังใจในการสู้ชีวิตด้วยความสามารถ

อย่างไรก็ดี การปรับตัวของคนพิการทั้งในด้านการใช้ชีวิตประจำวันและการทำงาน ผลการศึกษาพบว่าคนพิการได้พยายามปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของสังคมและสภาพการทำงานได้ดี ข้อค้นพบนี้จึงสอดคล้องกับปรัชญาของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2549 ที่ว่า "มนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน สามารถพัฒนาศักยภาพ หากได้รับโอกาสอย่างเสมอภาค เพื่อนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี"

สรุปผลการศึกษาพบว่าคนพิการที่มาจากครอบครัวที่มีความแตกต่างกันทั้งในด้านความรักใคร่ปรองดอง การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกันของคนในครอบครัว การมีส่วนร่วมสนับสนุนทางการเงิน การช่วยเหลือกิจกรรมครัวเรือน และการมีความสุขเมื่ออยู่บ้าน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อคนพิการแตกต่างกันด้วยทั้งในด้านการปรับตัวรวมถึงด้านการทำงานของคนพิการ โดยคนพิการที่มีปัจจัยสนับสนุนจากครอบครัวที่ดีจะสามารถปรับตัวในการทำงานได้ดี สอดคล้องกับแนวทางของรัฐซึ่งตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพชีวิตคนพิการไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2545-2549 ไว้ 8 ประการ ที่สำคัญ เช่น ยุทธศาสตร์ด้าน

การส่งเสริมความตระหนักรู้ และการสร้างเสริมเจตคติเชิงสร้างสรรค์ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาศักยภาพคนพิการ และยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของคนพิการ ครอบครัว และชุมชน เป็นต้น

6.3 ทักษะของคนพิการ

1) อุปสรรคของความพิการต่อการทำงานของคนพิการ

คนพิการส่วนใหญ่เห็นว่าความพิการของตนเองไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน กลุ่มที่พบว่าเป็นอุปสรรคส่วนใหญ่เป็นผู้พิการทางการเคลื่อนไหวที่มีเฉพาะแขนข้างใดข้างหนึ่ง ซึ่งต้องอาศัยให้ผู้อื่นช่วยเหลือเท่าที่จำเป็น แต่ส่วนใหญ่จะพยายามปรับตัว ทั้งนี้เพราะไม่ต้องการให้เป็นภาระแก่ใครและรู้สึกอึดอัดใจที่ต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และคณะ (2543) เรื่องความพร้อมในการทำงานของคนพิการ ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่าลูกจ้างพิการสามารถเรียนรู้งานและทำงานได้ดีพอไม่แตกต่างจากคนปกติ แม้คนพิการจะรู้สึกว่าคุณภาพชีวิตมีปัญหาก็ได้พยายามปรับตัว สอดคล้องกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ที่เชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน ในศักดิ์ศรีและคุณค่าของตัวบุคคล

2) ความคาดหวังและโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน

คนพิการน้อยกว่าครึ่งหนึ่งคิดว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน ในขณะที่คนพิการส่วนใหญ่ไม่มั่นใจว่าตนเองจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน โดยกลุ่มที่คิดว่าจะมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานให้เหตุผลว่าขึ้นอยู่กับความตั้งใจและความรับผิดชอบในการทำงาน รวมทั้งจะต้องพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ด้วยการเพิ่มคุณวุฒิหรือเรียนรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนาคุณภาพการทำงาน ส่วนกลุ่มที่ไม่มั่นใจว่าจะมีโอกาสน่าก้าวหน้าในการทำงานได้กล่าวถึงข้อจำกัดด้านคุณวุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และการสนับสนุนจากนายจ้างว่ามีส่วนสำคัญต่อความก้าวหน้าของคนพิการสำหรับความคิดเห็นเรื่องการทำงานที่เดิมจนเกษียณอายุ คนพิการเกือบทั้งหมดไม่มั่นใจว่าจะทำงานอยู่ที่เดิมจนเกษียณอายุ โดยให้เหตุผลว่าต้องการหางานที่มีตำแหน่งหรือรายได้ดีกว่าเดิมมีจำนวนสูงสุด รองลงมาต้องการหางานที่มีลักษณะงานที่ทำทายน่ากว่างานเดิม

ข้อค้นพบนี้ สอดคล้องกับแนวคิดความมั่นคงของมนุษย์ ที่ชี้ว่า “มนุษย์ทั้งในประเทศพัฒนาแล้วและกำลังพัฒนาได้เผชิญกับความไม่มั่นคงอะไรบางอย่าง ในกระบวนโลกาภิวัตน์ ซึ่งจำแนกได้ 7 ประการ หนึ่งในนั้นก็คือ ความไม่มั่นคงในอาชีพและรายได้” นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2546, น. 1-3) ที่กล่าวถึงความมั่นคงหลัก 5 ประการ ซึ่งถือ

เป็นพื้นฐานสำคัญของชีวิตมนุษย์โดยทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นคนระดับใด เชื้อชาติใด หรืออาชีพใดก็ตาม ล้วนมีความต้องการความมั่นคงเหล่านี้ ที่สำคัญข้อหนึ่งก็คือ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจ มีช่องทางเลี้ยงชีพ มีรายได้เพียงพอแก่ความจำเป็นพื้นฐาน โดยไม่มีหนี้สินเกินกำลัง รวมทั้งมีหลักประกันรายได้ในอนาคต ซึ่งคนพิการล้วนมีความต้องการเช่นเดียวกับคนปกติทุกประการ

6.4 ทัศนะของนายจ้าง

ผลการศึกษากลุ่มนายจ้างถึงเหตุผลในการรับคนพิการเข้าทำงาน พบว่าเหตุผลที่นายจ้างรับคนพิการเข้าทำงานเพราะต้องการให้โอกาสแก่คนพิการและเป็นการช่วยเหลือสังคม รวมทั้งต้องการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องของการจ้างงานคนพิการ แต่ทั้งนี้จะพิจารณาถึงศักยภาพในการทำงานของคนพิการด้วย ด้านเจตคติต่อความสามารถในการทำงานของคนพิการ พบว่านายจ้างมีบ้างที่ไม่ค่อยมั่นใจในประสิทธิภาพการทำงานของคนพิการว่าจะเท่าเทียมกับคนปกติ ในทางกลับกันนายจ้างบางส่วนสนับสนุนคนพิการโดยมอบหมายงานที่เหมาะสมกับสภาพความพิการให้แก่คนพิการ ส่วนเรื่องเกณฑ์การพิจารณารายได้หรือค่าตอบแทนให้กับคนพิการ นายจ้างจะพิจารณาจากผลงาน ประสิทธิภาพการทำงาน และความรู้ความสามารถในการทำงานของคนพิการประกอบกัน ส่วนความสามารถในการปรับตัวของคนพิการกับสภาพการทำงาน และสภาพแวดล้อมทางสังคมนายจ้างเห็นว่าคนพิการสามารถปรับตัวได้ดี ส่วนความพิการเป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการหรือไม่นั้น นายจ้างมีความคิดเห็นตรงกันว่า สิ่งที่เป็นปัญหาต่อความก้าวหน้าในการทำงานของคนพิการที่สำคัญที่สุดคือสภาพร่างกายของคนพิการที่อาจไม่เหมาะสมกับลักษณะงานบางประเภท ไม่ใช่เพราะคนพิการไม่มีความรู้ ความสามารถ สอดคล้องกับการศึกษาของ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และคณะ (2543, น. 12-14) ซึ่งได้กล่าวถึงทัศนะของนายจ้างต่อการรับคนพิการเข้าทำงาน สรุปได้ว่านายจ้างส่วนใหญ่ทราบถึงการประกาศใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 ในเรื่องของการรับคนพิการเข้าทำงาน แต่ทั้งนี้นายจ้างจะจ้างงานโดยพิจารณาจากความรู้ ความสามารถ และประสิทธิภาพการทำงานรวมถึงลักษณะงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของคนพิการเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความสามารถในการปรับตัวของคนพิการด้วย

ข้อค้นพบนี้ยังแสดงให้เห็นผลอันเกิดจากการบังคับใช้พระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ พ.ศ. 2534 เรื่องการจ้างงานคนพิการ ซึ่งช่วยให้คนพิการมีโอกาสในการทำงานมากขึ้น นอกจากนี้ สอดคล้องกับผลศึกษาของ วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ และคณะ (2548) เรื่องการแก้ไข

กฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม ที่ว่า "การกำหนดลักษณะงานหรือกำหนดอาชีพให้คนพิการทำ ทำให้คนพิการมักถูกปฏิเสธไม่ให้ทำงานอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดเป็นการขัดต่อความเชื่อในศักยภาพคนพิการ ที่ส่งเสริมให้คนพิการทำงานที่แปลกใหม่ หรืองานที่ท้าทายความสามารถของคนพิการ"

6.5 ความมั่นคงในอาชีพและรายได้

จากการศึกษาความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ ข้อมูลที่พบจากประชากรทั้ง 2 กลุ่ม คือคนพิการและนายจ้าง พบว่าคนพิการมีความต้องการความมั่นคงในการทำงานหรือความมั่นคงในอาชีพและรายได้ ซึ่งหมายถึงการมีรายได้ที่สม่ำเสมอ เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีเงินเดือนและสวัสดิการที่ดีพอ มีเงินสะสม มีอาชีพที่ดีและไม่ตกงาน นอกจากนี้คนพิการบางคนยังกล่าวถึงความรู้สึกว่า การได้ทำสิ่งที่ตนเองมีความถนัด ไม่รู้สึกต่อต้านต่อสิ่งที่ทำ โดยให้ความสำคัญกับความสบายใจและความสุขในการทำงาน และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับการให้ความหมายของนักวิชาการหลายท่าน อาทิ จำนง สมประสงค์ (2514); ศักดิ์ศรี บริบาลบรรพตเขตต์ (2533) และ สุรางค์รัตน์ วศินารมณ (2540)

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาสามารถสรุปปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงในอาชีพและรายได้ของคนพิการได้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังต่อไปนี้

- 1) สถานภาพในการทำงาน
- 2) ความพึงพอใจในการทำงาน
- 3) สภาพแวดล้อมในการทำงาน
- 1) สถานภาพในการทำงาน

จากผลการศึกษา พบว่าลักษณะงานคอมพิวเตอร์เหมาะกับคนพิการ แต่การจ้างงานที่ยังมีลักษณะถูกจ้างชั่วคราวส่งผลให้คนพิการส่วนใหญ่ยังขาดความมั่นคงในการทำงาน เนื่องจากมีหนี้สินและมีภาระในการสงหนี้ระยะยาว ไม่มีทรัพย์สินและยังไม่มีการออม ส่วนที่มีการออมบ้างจะมีการออมในอัตราต่ำ เนื่องจากรายได้ที่ได้รับจากการทำงานไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ที่สำคัญได้แก่ ค่าที่พัก และค่าเดินทาง

2) ความพึงพอใจในการทำงาน

จากการศึกษาด้านความพึงพอใจในการทำงาน พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลเพื่อให้ทราบถึงความไม่พึงพอใจในเรื่องต่างๆ ดังนี้

2.1 รายได้ไม่เหมาะสม ผลการศึกษาพบว่าคนพิการส่วนใหญ่เห็นว่ารายได้ที่รับจากการทำงานนั้นยังไม่เป็นธรรม รายได้น้อยไม่เพียงพอต่อการยังชีพ เนื่องจากนายจ้างพิจารณาค่าตอบแทนโดยดูจากคุณวุฒิทางการศึกษามากกว่าความรู้และความสามารถในวิชาชีพของคนพิการ จึงส่งผลให้คนพิการมีภาระหนี้สิน ยกเว้นอาชีพ คอมพิวเตอร์กราฟฟิคดีไซน์ที่มีรายได้สูงกว่าลักษณะงานประเภทอื่นๆ

2.2 ไม่ได้รับการยอมรับ ผลการศึกษาพบว่านายจ้างส่วนใหญ่ยังคงไม่มั่นใจในความสามารถ และประสิทธิภาพในการทำงานของคนพิการว่าจะสามารถปฏิบัติงานได้เท่าเทียมกับคนที่ไม่พิการ ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านสภาพร่างกายและอาจมีปัญหาด้านการปรับตัวของคนพิการ ดังนั้นคนพิการจึงมักไม่ค่อยได้รับความไว้วางใจในการมอบหมายงานใหม่ๆ จากนายจ้าง

2.3 ขาดโอกาสก้าวหน้าในการทำงาน จากผลการศึกษาพบว่าคนพิการส่วนใหญ่มีความคาดหวังถึงโอกาสก้าวหน้าในการทำงานต่ำ เมื่อนำเหตุผลของนายจ้างเรื่องการพิจารณาปรับเปลี่ยนตำแหน่งงานหรือฐานเงินเดือนของคนพิการให้สูงขึ้น ผลการศึกษาพบว่านายจ้างจะพิจารณาถึงลักษณะงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของคนพิการ รวมทั้งความรู้และความสามารถประกอบกัน แต่โอกาสที่จะก้าวสู่ตำแหน่งหัวหน้าคนงานมีความเป็นไปได้น้อยเนื่องจากมองว่าคนพิการมีความไม่พร้อมทางด้านร่างกาย จึงอาจมีปัญหาด้านบุคลิกหรือภาวะผู้นำทำให้มีปัญหาด้านการบังคับบัญชาได้ นอกจากนี้ สิ่งที่พบว่าเป็นข้อจำกัดที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือเรื่องคุณวุฒิทางการศึกษาของคนพิการ ซึ่งส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาเพียงระดับมัธยมต้นหรือมัธยมปลายทำให้เป็นอุปสรรคต่อความก้าวหน้าในงานดังกล่าว

3) สภาพแวดล้อมในการทำงาน จากการศึกษาพบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ถนนหนทาง การคมนาคมและการขนส่ง เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางไปทำงานของคนพิการ โดยเฉพาะผู้พิการที่มีลักษณะความพิการรุนแรงเช่นอัมพาตครึ่งล่าง ที่ต้องนั่งรถเข็น (วีลแชร์) เพราะถนนส่วนใหญ่ไม่มีทางลาด สถานีขนส่งส่วนใหญ่ เช่น สถานีรถไฟฟ้าไม่มีลิฟท์ คนพิการจึงต้องแก้ปัญหาด้วยการเช่าที่พักใกล้ที่ทำงาน เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางที่ค่อนข้างสูง เพราะต้องใช้รถแท็กซี่เพียงอย่างเดียว ด้านอาคารสถานที่ทำงาน ส่วนใหญ่ไม่เป็นอุปสรรคต่อการ

ทำงาน เพราะนายจ้างให้ความสำคัญและพยายามจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะกับสภาพทางกายภาพของคนพิการ

ข้อมูลที่ค้นพบนี้ สอดคล้องกับทฤษฎีสองปัจจัยของ เฮิร์เบอร์ก (Two-Factors Theory) ณัฏฐิชา อมรไชย (2548, น. 11-13) โดยเชื่อว่าปัจจัยที่ส่งผลให้คนงานชอบหรือไม่ชอบงานนั้น แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ปัจจัยที่เป็นแรงจูงใจ (Motivation Factors) ปัจจัยจูงใจจะนำไปสู่ทัศนคติในทางบวกทำให้คนงานมีความพึงพอใจในงาน มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ ความสำเร็จของงาน สามารถทำงานได้สำเร็จเรียบร้อย เกิดความภาคภูมิใจและปลื้มใจกับความสำเร็จในงาน การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลในหน่วยงาน ในรูปของการยอมรับในความรู้ความสามารถ การยกย่องชมเชย ลักษณะของงาน หมายถึงงานที่น่าสนใจ ต้องอาศัยความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ทำหายและสามารถทำได้เองโดยลำพัง ได้รับความรับผิดชอบ หมายถึงการรับผิดชอบงานและมีอำนาจในงานที่รับผิดชอบนั้นอย่างเต็มที่ และความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน หมายถึงความก้าวหน้าในการทำงาน เช่น การได้รับการเลื่อนตำแหน่งหน้าที่การงานให้สูงขึ้น การได้มีโอกาสได้รับการศึกษาเพิ่มเติม

2. ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการทำงาน (Hygiene Factors) เป็นภาวะแวดล้อม หรือส่วนประกอบของงานซึ่งเป็นปัจจัยที่อาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานได้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ 11 ประการ (สายทิพย์ วงศ์สังข์อะ, 2540, น. 27-28) ได้แก่ เงินเดือน โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้า ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ฐานะทางอาชีพ ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา และเพื่อนร่วมงาน การปกครองบังคับบัญชา นโยบายการบริหารงาน สภาพการทำงาน ความเป็นอยู่ส่วนตัว และความมั่นคงในงาน

จากผลการศึกษาที่ได้ จะเห็นว่าการที่คนพิการจะมีความมั่นคงในอาชีพและรายได้ หรือความมั่นคงในการทำงานได้นั้น นอกจากจะต้องยอมรับความพิการของตนเอง ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากครอบครัวของคนพิการเองแล้ว ชุมชนและสังคมที่เกี่ยวข้องก็มีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในอันที่จะมีส่วนช่วยกันฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการเพื่อให้มีศักยภาพ โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการหรือนายจ้างในการให้โอกาสคนพิการเข้าทำงาน โดยหน่วยงานของรัฐจะต้องเป็นแกนหลักทั้งในด้านการฟื้นฟู เตรียมความพร้อมของคนพิการ ประสานด้านการจ้างงานคนพิการโดยกำหนดนโยบายหรือมาตรการเพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานของทั้งภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรเอกชนทั่วไปร่วมมือกันกำหนดให้การจ้างงานคนพิการให้ถือเป็นนโยบายหลักของแต่ละ

ละหน่วยงาน โดยรัฐจะต้องสนับสนุนงบประมาณในส่วนที่จะต้องดำเนินการบางส่วนให้ตามความเหมาะสม

6.6 การพัฒนาศักยภาพด้วยการฟื้นฟูด้านอาชีพ

คนพิการอาจแตกต่างจากคนปกติทางด้านกายภาพ แต่คนพิการก็มีความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และความต้องการเช่นคนที่มีร่างกายปกติทั่วไป มีเกียรติและศักดิ์ศรีและต้องการการยอมรับจากสังคมไม่แตกต่างกันแต่ประการใด โดยเฉพาะผลการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการ พบว่าการทำงานมีความสัมพันธ์โดยตรงต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี เช่น มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีเงินสำหรับใช้จ่าย สามารถพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือครอบครัวได้ นอกจากนั้น การทำงานยังส่งผลให้เกิดประสบการณ์ เกิดการเรียนรู้และมีสัมพันธภาพทางสังคมที่ดีขึ้น ที่สำคัญคือทำให้รู้สึกว่าคุณค่าของตนเองมีคุณค่า ไม่เป็นภาระแก่ครอบครัวและสังคม มีความสามารถเช่นคนปกติทั่วไป ข้อมูลที่พบนี้ นอกจากจะสะท้อนความรู้ ความเข้าใจและความต้องการของคนพิการต่อความหมายของคุณภาพชีวิตที่ถูกต้องแล้ว ยังชี้ให้เห็นว่าการที่จะส่งเสริมให้คนพิการซึ่งถือว่าเป็นประชาชนคนหนึ่งของประเทศให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จะต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากสังคมที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วารุณี ทองมาก (2547) ที่ว่าการมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีองค์ประกอบหลายด้านทั้งด้านชีวิตการทำงาน ชีวิตครอบครัว ด้านรายได้และการกระจายรายได้ ด้านความรู้และการศึกษา ที่สำคัญคือด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อสภาพทางกายภาพของคนพิการ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดขององค์การสหประชาชาติในการพัฒนาศักยภาพคนพิการที่ว่า "คนพิการมีสิทธิมนุษยชนโดยสมบูรณ์เช่นคนทั่วไป จึงควรมีสิทธิได้รับมาตรการแห่งการคุ้มครองและการช่วยเหลือ ตลอดจนโอกาสในการฟื้นฟูสมรรถภาพ"

ความคิดเห็นของนายจ้างและคนพิการต่อหลักสูตรการอบรมคอมพิวเตอร์ มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ

1) ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์กับโอกาสการมีงานทำของคนพิการ

คนพิการมีความคิดเห็นว่า การอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์มีส่วนช่วยให้มีโอกาสได้งานทำ เพราะเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน การมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ นอกจากนี้ เครื่องคอมพิวเตอร์ยังเป็นอุปกรณ์ที่สำคัญของทุกหน่วยงาน คนพิการที่ต้องการเข้าสู่ตลาดแรงงานจึงจำเป็นต้องมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพให้แก่คนพิการ สามารถแข่งขันกับผู้ที่มีร่างกายปกติได้

2) การศึกษาขั้นพื้นฐานกับการอบรมด้านคอมพิวเตอร์

ผลการศึกษาด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มคนพิการ พบว่าการศึกษาของกลุ่มประชากรนั้นมีทุกระดับแตกต่างกัน กล่าวคือมีทั้งผู้ที่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มัธยมศึกษาปีที่ 3 มัธยมศึกษาปีที่ 6 จนกระทั่งถึงระดับปริญญาตรี ข้อสังเกตคือ ถึงแม้พื้นฐานการศึกษาที่แตกต่างกันจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอนบ้าง เพราะการเรียนคอมพิวเตอร์จะต้องใช้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษบ้าง แต่ถ้าคนพิการมีความตั้งใจและมุ่งมั่นศึกษาหาความรู้ อย่างจริงจังก็จะสามารถเรียนรู้จนประสบความสำเร็จได้ ดังตัวอย่างจากคนพิการที่ได้แสดงผลการศึกษามา ดังกล่าว

3) ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์กับลักษณะงานของคนพิการ

ผลการศึกษาความคิดเห็นของคนพิการและนายจ้าง พบว่าลักษณะงานที่เหมาะสมกับสภาพร่างกายของคนพิการ คือลักษณะงานที่นั่งทำงานประจำที่ไม่ต้องเคลื่อนย้ายร่างกายมาก งานด้านคอมพิวเตอร์จึงเหมาะสมกับคนพิการเพราะเป็นงานที่ใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง ซึ่งคนพิการสามารถเรียนรู้ได้แม้จะมีข้อจำกัดด้านวุฒิการศึกษา และเมื่อศึกษาลักษณะงานของคนพิการที่ผ่านการอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์มูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการ พบว่าคนพิการมีลักษณะงานที่สอดคล้องกับความรู้ ความสามารถทางด้านวิชาชีพที่ได้รับการอบรมมา ได้แก่ งานด้านธุรการและบันทึกข้อมูล งานกราฟฟิคดีไซน์ เป็นต้น

โดยสรุป ผลการศึกษาดังกล่าว มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของมูลนิธิส่งเสริมและพัฒนาคนพิการที่ว่า “มุ่งสู่ความเป็นสถานฝึกอบรมและพัฒนาคนพิการ ให้มีความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม” และตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่กำหนดไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถทางด้านคอมพิวเตอร์ให้แก่คนพิการให้มีศักยภาพเพียงพอที่จะแข่งขันในตลาดแรงงาน
2. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ให้เกิดการพัฒนาความสามารถที่มีอยู่สู่ขั้นทักษะขั้นสูง
3. สามารถสร้างงานและหารายได้ โดยนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม
4. เป็นการส่งเสริมให้ขยายฐานความรู้ มุ่งสู่อาชีพอิสระที่ทำทนาย
5. ลดปัญหาการว่างงาน

แสดงให้เห็นว่าโครงการอบรมคอมพิวเตอร์ให้คนพิการเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับ
 คนการซึ่งพิการทางด้านร่างกายหรือทางการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะในภาวะการณ์ปัจจุบันเพราะ
 ลักษณะงานเหมาะสมกับสภาพร่างกายของคนพิการ และสอดคล้องกับความต้องการของ
 ตลาดแรงงาน เป็นวิชาชีพหนึ่งที่สร้างข้อได้เปรียบให้กับคนพิการเพราะเป็นงานที่ใช้ความรู้
 ความสามารถเฉพาะทาง แม้จะมีข้อจำกัดด้านคุณวุฒิการศึกษา แต่หากนายจ้างพิจารณาถึง
 ความรู้ ความสามารถ จะเป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงานคนพิการและสร้างรายได้ที่น่าพึงพอใจ
 ให้แก่คนพิการได้ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังแสดงให้เห็นว่าทั้งคนพิการและนายจ้างเห็นว่า
 ความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ สามารถนำไปประกอบอาชีพอิสระ หรืออาชีพเสริม ช่วยให้
 คนพิการมีรายได้เพิ่มขึ้น ข้อค้นพบนี้สอดคล้องกับแนวคิดการพึ่งพาตนเองของคนพิการซึ่ง
 ชมนาด โชตินันท์ ได้สรุปไว้ถึงแนวทางการพึ่งตนเอง ว่าความมีจิตใจในการพึ่งตนเอง หมายถึง
 การดำรงชีวิตอยู่ได้โดยใช้ความรู้ ความสามารถทั้งทางร่างกายและสติปัญญาในการประกอบ
 อาชีพ การใช้ชีวิตประจำวันได้ด้วยตนเองตามสมควร โดยไม่หวังพึ่งพาบุคคลอื่น หรือพึ่งพาบุคคล
 อื่นให้น้อยที่สุดเท่าที่จำเป็น ซึ่งหมายถึงโอกาสการช่วยเหลือตัวเองให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้